

EIZ U MEDIJIMA

VELJAČA 2015.

STATISTIČKE ZAVRZLAME

Ima li činovnik Ivica zbilja 25 posto veću plaću od Ivice privatnika?

Autor: L. Filipović

Uvriježeno je mišljenje da su radnici u javnom sektoru mnogo bolje plaćeni od zaposlenih u privatnim tvrtkama. Potvrdilo je to konačno i nedavno objavljeno istraživanje Ekonomskog instituta u Zagrebu (EIZ). Iz te analize mediji su u prvi plan stavili to da je prosječna neto plaća u javnom sektoru čak za 25 posto veća nego u privatnom. Međutim spomenuta brojka nije baš najrealnija.

Izvor: Pixsell, Autor: Igor Kralj/PIXSELL

U analizi EIZ-a pravi se razlika između dvije metode usporedbe plaća: 'neprilagođenog' i 'prilagođenog' jaza u plaćama.

Nepriprilagođeni ne uzima u obzir različite karakteristike zaposlenika i radnih mjesta između javnog i privatnog sektora i prema njemu je razlika 25 posto.

Prilagođeni jaz plaća, koji uzima u obzir obrazovnu strukturu, iskustvo i druge karakteristike zaposlenika, pokazuje da je premija na plaće za rad u javnom sektoru u odnosu na privatni svega pet posto. Štoviše, ta se razlika godinama smanjivala tako da je 2004. iznosila oko 10 posto, 2008. je pala na šest posto, a sada je na oko pet posto.

Voditelj istraživanja Danijel Nestić objasnio nam je kako su obje metode legitimne, ali bi bilo bolje u prvi plan stavljati razliku od pet posto.

'Kada uspoređujete samo prosjek plaća u javnom sektoru s prosjekom u privatnom, tada dođete na tih 25 posto, što već godinama pokazuju podaci. Ali kada uzmete u obzir to da je po strukturi zaposlenih u javnom sektoru više obrazovanih i iskusnijih ljudi, tada je ta razlika oko pet posto. Bilo bi fer više isticati taj postotak', rekao je Nestić.

Analiza plaća EIZ-a temelji se na podacima Ankete o radnoj snazi, a nisu korišteni administrativni podaci, npr. oni iz Porezne uprave. Nestić smatra kako je moguće to da u anketi nisu evidentirane najveće plaće, najčešće one iz privatnog sektora.

'U privatnom sektoru raširena je praksa plaćanja dijela plaće na ruke. Pretpostavljam da su građani otkrili anketarima iznos cijele plaće. Podaci Porezne uprave to ne bi pokazali. S druge strane, za pretpostaviti je da će čovjek koji je direktor u privatnoj tvrtki i ima mjesečno 20.000 kuna reći anketaru da prima 12.000 ili 13.000 kuna', istaknuo je Nestić.

U Institutu planiraju u kasnijim fazama istraživanja plaća analizirati i administrativne podatke te će ih usporediti s podacima dobivenim putem ankete.

Nestić dodaje kako se privlačnost rada u javnom sektoru ne temelji samo na plaći, već i na drugim beneficijama - sigurnosti radnog mjesta, fleksibilnosti radnog vremena i ostalog.

'I ako stavimo sa strane plaće, jasno je da većina ljudi želi raditi za državu. Ona je dobar poslodavac, posebno za ljude sa srednjom i nižom stručnom spremom. Ako se svi pokušavaju ubaciti u javni sektor, pokazuje to da je taj sektor u prednosti. Kada počnu bježati iz javnog sektora, znate da je doba prosperiteta i da privatni sektor raste', zaključio je Nestić.

EKONOMSKI INSTITUT ZAGREB

Javni sektor ima veće plaće od privatnog

Zaposleni u javnom sektoru i državnim poduzećima znatno su bolje plaćeni u odnosu na radnike u privatnom sektoru, pokazala je analiza Ekonomskog instituta Zagreb.

Istraživanje je naručilo Ministarstvo financija, a temelji se na podacima iz Ankete o radnoj snazi za 2004., 2008. i 2012. Prosječna neto plaća po satu rada u javnom sektoru bila je za oko 25

posto veća nego u privatnom, ako se u obzir ne uzmu različite karakteristike zaposlenika i radnih mjesta između sektora. Prilagođeni jaz plaća, koji uzima u obzir obrazovnu strukturu, iskustvo i druge karakteristike zaposlenika, pokazuje kako je premija na plaće za rad u javnom sektoru u odnosu na privatni bila oko 10 posto u 2004. U 2008. ona je pala na oko šest posto te se dodatno smanjila na pet posto do 2012. U slučaju poduzeća u državnom vlasništvu prosječna plaća bila je između 17 i 21 posto veća nego u privatnom sektoru, ovisno o promatranoj godini. (I.V.) ■

0,2% rast BDP-a
u ovoj godini (0,9 % u 2016.)

PROGNOZE EKONOMSKOG INSTITUTA, ZAGREB

Očekuje se blagi rast BDP-a

Prognozirani oporavak opće gospodarske aktivnosti u ovoj, i nešto jači u idućoj godini, bit će praćen smanjenjem stope nezaposlenosti i udjela proračunskog deficita u BDP-u, iako će poboljšanja biti vrlo skromna

Ekonomski institut, Zagreb očekuje rast bruto domaćeg proizvoda od 0,2 posto u 2015. i 0,9 posto u 2016. godini.

Sadašnja procjena pada BDP-a za 0,6 posto u 2014. i blagog rasta u 2015. ne razlikuje se od ranijih prognoza. Očekuje se da će ove godine negativan doprinos osobne po-

bit će praćen smanjenjem stope nezaposlenosti i udjela proračunskog deficita u BDP-u, premda će poboljšanja ipak biti vrlo skromna.

Neizvjesnosti oko ostvarenja prognoza odnose se ponajprije na parlamentarne izbore krajem ove godine i njihovog utjecaja na ekonomsku politiku, što će djelomično ovisiti i o dinamici odnosa Vlade i novoizabrane predsjednice Republike.

Kratkoročni i srednjoročni rast gospodarstva ovisit će ponajprije o strategiji Vlade u pogledu provedbe potrebnih reformi općenito, a posebno onih usmjerenih prema fiskalnoj konsolidaciji u okviru EDP-a, u čemu će biti značajno i stajalište Europske komisije. ■

Očekuje se nastavak trendova rasta izvoza i uvoza, ali uz izvjesno usporavanje

trošnje rastu biti zaustavljen učincima promjena u porezu na dohodak, koje su stupile na snagu 1. siječnja, iako će razduživanje, nisko povjerenje

potrošača i visoka nezaposlenost i dalje djelovati u suprotnom smjeru.

Blagi rast investicija u trećem tromjesečju prošle godine te znaci oporavka industrijske proizvodnje nagovještavaju da bi tijekom ove godine, pod pretpostavkom ostvarenja planiranih investicija i uspješnijeg povlačenja sredstava iz fondova EU-a, moglo doći do za-

okreta od negativnog u pozitivan trend i daljnje jačanja pozitivnog trenda tijekom 2016. Očekuje se nastavak trendova rasta izvoza i uvoza, ali uz izvjesno usporavanje. Također se očekuje kontinuirano smanjenje državne potrošnje.

Prognozirani blagi oporavak opće gospodarske aktivnosti u ovoj, i nešto jači u sljedećoj godini,

DANAS NOVA PROGNOZA

Odustajanje od štednje da, ali ne i za Hrvatsku

Autor: Ljubica Gatarić

Grčkoj, Hrvatskoj, Španjolskoj i Portugalu javni je dug najviše bujao

Foto: Igor Kralj/Pixsell

Europska komisija danas objavljuje redovitu zimsku prognozu kretanja u državama članicama EU, a pri zadnjoj njihovoj prognozi Hrvatska je s očekivanom stopom rasta od samo 0,2 posto stajala najlošije od svih. Životarenje na dnu nastavlja se i ove godine, no Milanovićeva vlada nada se da će barem u četvrtoj godini mandata izaći iz negativne zone i ostvariti pozitivan rast. Po rastu javnog duga unatrag godinu dana od nas su gori bili samo Slovenci. Ekonomisti su uvjereni da su procesi mogli biti drukčiji da se Vlada na početku mandata odlučila na hrabrije reforme, prije svega zdravstva, lokalne uprave i javnog sektora.

– Jedinice lokalne uprave nisu prezadužene jer im država određuje limite, ali ako se uzme u obzir njihova efikasnost i kvaliteta usluga, onda i broj jedinica lokalne samouprave postaje problem – komentira Dubravka Jurlina Alibegović, ravnateljica Ekonomskog instituta.

– Mnoge lokalne jedinice nemaju prihoda da bi njihove usluge bile kvalitetne – ističe Jurlina Alibegović. Ekonomist iz mlađe generacije Vuk Vuković tvrdi da na lokalnoj razini postoji desetak tisuća karijernih političara koji su uvezani s raznim interesnim skupinama i zajedno se odupiru promjenama na lokalnoj razini. Nijedna od dominantnih političkih stranaka, HDZ i SDP, ne žele dirnuti u te strukture jer su im one oslonac za osvajanje vlasti na nacionalnoj razini.

– HDZ i dalje ide s pričama koje je pričao četvrt stoljeća. Ne bi nam se cijeli svijet smijao i Milanović uopće ne bi bio u dilemi hoće li dobiti novi mandat da je krenuo kako treba, ali on nije restrukturirao javna poduzeća i državnu upravu niti je racionalizirao rashode – ističe ekonomist iz starije generacije Guste Santini i kaže da se ne smijemo zavaravati kako se popuštanje pritiska na politiku štednje, koje je prisutno u Europskoj uniji, može odnositi na zemlje kao što su Hrvatska ili Grčka, iz jednostavnog razloga što se kod nas nije štedjelo.

– Mi smo stvarali kronični deficit u bilanci plaćanja od 1994. godine jer smo više trošili nego što imamo štednje. Zemlje kao što su Grčka i Hrvatska moraju ići na smanjenje potrošnje i povećanje štednje da bi mogle servisirati dugove. Takva politika može biti kontraproduktivna s aspekta razvoja, ali nemamo izbora jer Hrvatska nema izvore financiranja ni ambijent za razvoj – kaže Santini i objašnjava da je Njemačka u poziciji da potiče potrošnju zbog suficita, može to i SAD činiti raznim mjerama, ali mi se s njima ne možemo uspoređivati.

– Rješenje je da se postojeća potrošnja preusmjeri u investicije i proizvodnju – kaže Santini.

– Milanovićeva vlada morala je restrukturirati javnu upravu i kroz taj proces izbaciti višak zaposlenih. Zdravstveni se sustav također morao redefinirati i uspostaviti standard zdravstvenih usluga koji će dobiti svaki osiguranik, a sve preko toga, ovisno o socijalnom statusu i primanjima, treba platiti – ističe Santini. Cijena propuštenih reformi prelijeva se na javni dug koji je na kraju listopada dosegao 261,5 milijardi kuna (78% BDP-a), što je 5,6 milijardi kuna više nego prethodnog mjeseca i 26,4 milijarde kuna više nego u listopadu 2013. Javni nam je dug 2008. bio samo 30% BDP-a! Tako nagli skok zaduženja imali su samo Grčka, Španjolska i Portugal.

Slovinci i Hrvati crni rekorderi

Prvi put nakon 15 kvartala uzastopnog rasta, u trećem prošlogodišnjem kvartalu neznatno se smanjio udio javnog duga država članica EU, koji je dosegao 86,6% BDP-a. Samo je Slovenija (16,8) unatrag godinu dana imala brži rast javnog duga od hrvatskog (7,3 postotna boda), ali Slovenija je rješavala nagomilane probleme u svom bankarskom sektoru, Hrvatska nije rješavala ništa.

– Radi se o visokoj i dugoročno neodrživoj dinamici rasta duga opće države koju može zaustaviti samo provedba dubokih strukturnih i fiskalnih reformi – navodi Savić.

Što nisu učinili, a mogli su i moraju

1. Vlada nije provela reformu lokalne uprave, a tome nisu skloni ni u HDZ-u. Ekonomist Vuković tvrdi da na lokalnoj razini postoji 10.000 karijernih političara
2. Politika štednje svodila se na rezanje investicija, a bez državne podrške i uz veću poreznu presiju privatni sektor nije imao snage za rast i ulaganja
3. Ova će godina proteći u iščekivanju oporavka i populističkim nadmudrivanjima, no iduća vlada mora potrošnju usmjeriti u investicije

CEIZ indeks navješćuje blagi gospodarski oporavak

Autor: banka.hr

Indeks CEIZ, kojeg izrađuje i prati Ekonomski institut u Zagrebu, u prosincu 2014. se nije mijenjao prema studenom, dok je u prethodnom kvartalu porastao 0,5 posto u odnosu na treći kvartal 2014.

Vrijednost CEIZ indeksa u prosincu 2014. nije se mijenjala u odnosu na studeni, dok se u četvrtom tromjesečju 2014. prema prethodnom kvartalu iskazuje blagi rast, od 0,5 postotnih bodova, pa analitičari Ekonomskog instituta Zagreb (EIZ) ocjenjuju da se iz toga može zaključiti da se u četvrtom tromjesečju može očekivati vrlo blagi oporavak ekonomske aktivnosti u zemlji mjerene tromjesečnom stopom promjene BDP-a.

Međutim, napominju iz EIZ-a, "valja naglasiti da su i ranije tijekom recesije postojala sporadična tromjesečja u kojima su i CEIZ, a onda i BDP zabilježili pozitivnu tromjesečnu stopu promjene, npr. treće tromjesečje 2012., drugo tromjesečje 2013. i prvo tromjesečje 2014., no nakon njih svejedno nije uslijedio trajni oporavak ekonomske aktivnosti u zemlji".

Ista logika, dodaju, može se primijeniti i sada. "Bez obzira na poboljšanje cikličkih tendencija u gospodarstvu tijekom zadnjeg tromjesečja 2014., nažalost nema indicacije da je došlo do trajne i pozitivne promjene poslovnog ciklusa u zemlji", zaključuju analitičari EIZ-a.

Koincidentni ekonomski indikator CEIZ indeks je mjesečni složeni indikator poslovnog ciklusa razvijen na Ekonomskom institutu.

Njegova je svrha pružiti pravovremenu informaciju o trenutnom stanju poslovnog ciklusa, zbog čega se vrijednost CEIZ indeksa mijenja istovremeno s promjenama poslovnog ciklusa.

S Instituta napominju kako je uporabna vrijednost CEIZ indeksa višestruka. CEIZ indeks je brojčani pokazatelj poslovnog ciklusa koji sadrži informacije koje bi inače trebalo prikupljati analizom velikog broja različitih ekonomskih serija.

Za razliku od vremenske serije tromjesečnog BDP-a, CEIZ indeks daje mjesečnu ocjenu stanja gospodarstva pružajući na taj način preciznije informacije o promjenama koje se odvijaju tijekom kraćeg vremenskoga razdoblja.

Uz to, CEIZ indeks je dostupan jedan do tri mjeseca prije objave podataka o tromjesečnom BDP-u, zbog čega nosioci ekonomskih politika i zainteresirana javnost mogu pravovremeno pratiti gospodarska kretanja, napominju s Ekonomskog instituta.

ŽELJKO LOVRINČEVIĆ

Imovinu u 2. stupu zamrznuti ili povećati doprinose za 1. stup

Autor: Lidija Kiseljak

Analitičar Ekonomskog instituta, o starenju i iseljavanju hrvatskog stanovništva te lošoj ekonomiji i upitnim mirovinama

Foto: Goran Stanzl/PIXSELL

Demografski problem prisutan je u velikom broju zemalja, no kod nas je, izgleda, izraženiji?

Imamo lošu ekonomiju i lošu demografsku sliku i nema nam spasa ni uz jedan mirovinski sustav. Osim starenja stanovništva, a taj problem imaju i ostale zemlje, mi imamo i problem iseljavanja stanovništva te lošu ekonomiju. Stoga imamo i sve manji broj aktivnog radnog stanovništva. Mađarska, primjerice, ima staro stanovništvo, ali bolju ekonomiju i nema iseljavanja. Ista je situacija i u Sloveniji.

Utjecaj na proračun

Bi li onda trebalo nešto mijenjati u mirovinskom sustavu?

Vrlo vjerojatno će se ići na privremeno zamrzavanje imovine u II. stupu ili čak na smanjenje stope doprinosa koji se izdvaja u II. stup. Dakle, posve drugačija politika od one koja se najavljuje već dulje, a to je povećanje stope doprinosa za II. stup. Mirovinska je reforma bila dobra ideja, ali uz ovakvu ekonomiju i demografska kretanja, ona je neodrživa. Za mirovine se godišnje iz proračuna izdvaja nešto više od 30 milijardi kuna, i taj će iznos ostati, ali problem je prihodna strana jer se doprinosi za mirovine zbog nezaposlenosti ne pune.

Dio mirovine iz II. stupa već je povučen?

Da, u dvije godine to će biti iznos od pet milijardi kuna koji je povučen za vojsku i policiju; tog novca nema, a prava im ostaju.

Nerazmjer, naravno, utječe na proračun?

Da, jer deficit raste, isto kao i javni dug. Iako se nama ionako već javne financije raspadaju. Do kraja ove godine deficit će biti šest posto BDP-a, a javni dug će rasti prema 90 posto BDP-a. Mi iza Grčke imamo najveću premiju rizika. Pa iako sada imamo povoljno zaduživanje zbog mjere ECB-a, ipak je ta kamatna stopa još uvijek veća od ostalih zemalja EU, čak do tri postotna boda. Pitanje je što će biti kad te kamate više ne budu niske.

Jačati i treći stup

S obzirom na rejting, ni naše obveznice nemaju veliku vrijednost, a upravo je njima najviše izložen II. stup?

Da, 73 posto imovine mirovinski fondovi drže u obveznicama. Sa sredstvima iz II. stupa za deset godina bit ćete socijalni slučaj s obzirom na isprekidan rad, odnosno nezaposlenost. Kako se situacija, ni demografska ni ekonomska, neće popravljati, možda bi trebalo ići prema jačanju izdvajanja novca u III. stup, dakle volonterski.

Možda da fondovi više ulažu u rizične papire?

Možda, ali država, kada zatreba novac, računa na mirovinske fondove.

Bi li rješenje bilo i povećanje godina za ulazak u mirovinu, pa da ima više zaposlenih?

To neke zemlje primjenjuju. Što znači da ostaje malo godina za mirovinu.

"GORAZD NIKIĆ"

Lovrinčeviću nagrada za ekonomskog analitičara godine

Autor: Lider/Hina

Željko Lovrinčević s Ekonomskog instituta Zagreb dobitnik je pete nagrade Privrednog vjesnika "Gorazd Nikić" za ekonomskog analitičara 2014. godine, koja mu je uručena u utorak na predstavljanju posebnog izdanja Privrednog vjesnika "Poslovna očekivanja u 2015. godini"

Lovrinčević je izabran glasovima gospodarstvenika koji su sudjelovali u anketi Privrednog vjesnika o poslovnim očekivanjima za ovu godinu, i to među ponuđena 44 hrvatska ekonomska analitičara.

U svom obraćanju na svečanosti dodjele nagrade Lovrinčević je kazao kako danas "živimo jedno posuđeno vrijeme, u kojem nam je, primjerice nedavnom odlukom Europske središnje banke, omogućeno da činimo malo toga, čekajući da se nešto dogodi, a još uvijek imamo pristup svjetskom tržištu kapitala".

No, istaknuo je, to posuđeno vrijeme ima svoju cijenu, neće trajati beskonačno dugo, već vjerojatno još dvije-tri godine, tijekom kojih će se održavati olakšani pristup tržištima kapitala bez većih potresa za hrvatsko društvo. Međutim, to se vrijeme više neće vratiti, što znači da Hrvatska ima vrijeme od dvije, dvije i pol godine, da napravi nešto sa svojom ekonomijom i promijeniti svoju sliku u očima investitora ili će postati zemlja slučaj.

Lovrinčević je kazao i kako je Hrvatska zapravo, kao društvo, "ušla u predstečajnu nagodbu i sada je važno da se u kaosu predizborne godine ne naprave neke greške, koje će imati dugoročne posljedice".

Uz Lovrinčevića, na svečanosti su govorila još četiri ekonomista koji su dobili najveći broj glasova gospodarstvenika - Damir Novotny, Guste Santini, Zdeslav Šantić i Ljubo Jurčić, kojem je ujedno uručena i nagrada za najboljeg ekonomskog analitičara u pet godina kako se dodjeljuje nagrada "Gorazd Nikić".

Jurčić je svoja očekivanja za ekonomsku 2015. godinu vezao uz vremenske uvjete, odnosno kazao je da će "2015. biti kao i 2014., a da li će to biti malo bolje ili malo lošije, ovisit će o vremenskim uvjetima".

Naime, prema Jurčićevoj ocjeni, Hrvatska nema aktivnu ekonomsku i gospodarsku politiku, "a budući da je najveći udio u BDP-u trećeg kvartala, kada je pola Hrvata na godišnjem odmoru", to je pokazatelj da je hrvatska ekonomija rentna "i ovisi o žetvama u turizmu i poljoprivredi", koje ovise o klimi.

Dakle, kaže Jurčić, "budući da još nema kvalitetne industrijske politike, 2015. će biti onakva kakva će nam biti klima - ako bude umjerena klima, biti će pozitivni rezultati u turizmu i poljoprivredi".

Bitnije pozitivne promjene u ovoj godini ne očekuje niti Novotny koji je kazao da Hrvatska zapravo nije zabilježila stvarni ekonomski rast još od 1980-tih godina, dakle već tri desetljeća.

"Pred nama je veliki izazov, društvene reforme koje moramo provesti su duboke, teške i nisu jednostavne", rekao je Novotny te zaključio kako, nažalost, trenutno ne vidi ništa pozitivno u našoj ekonomiji, osim činjenice da smo blizu velikih tržišta i da bi nas to moglo u budućnosti izvući.

Značajnije promjene u ovoj godini ne očekuje niti Santini, izuzev odluke ECB-a o "utiskivanju" preko tisuću milijardi eura u europsko gospodarstvo, što prema njegovom mišljenju može biti šansa za Hrvatsku "da se stupanj aprecijacije kune smanji, što je dobro i što treba iskoristiti".

Najoptimističniji, prema vlastitim riječima, bio je Zdeslav Šantić iz Splitske banke, koji je rekao da vjeruje "da smo došli do one točke gdje pomalo počinjemo ići prema gore".

Šantić tako u ovoj godini očekuje gospodarski rast od 0,2 posto, no, ističe, to suštinski ne mijenja ništa, jer neće doći ni do oporavka standarda građana niti do pozitivnijih trendova na domaćem tržištu rada. Također, upozorava, s obzirom da je 2015. predizborna godina, "samim time spremnost i sposobnost za nekakve dubinske promjene koje su potrebne domaćem gospodarstvu je dosta ograničena".

"Reforme ne možemo izbjeći, jedino možemo smanjiti perspektivu hrvatske budućnosti i što duže odgađamo nužne reforme, one će samo biti teže. Treba izbjeći 'šok terapiju', da nam tržišta okrenu leđa", zaključio je Šantić.

ANKETA PRIVREDNOG VJESNIKA

Poduzetnici očekuju stagnaciju i ove godine

Autor: Lidija Kiseljak

Najbolji analitičar za 2014. je Željko Lovrinčević (na slici)

Foto: Igor Kralj/Pixsell

417 poduzetnika koji su sudjelovali u tradicionalnoj anketi Privrednog vjesnika ocijenili su stanje u domaćem gospodarstvu s ocjenom 2,16. Očekuju da će uvjeti poslovanja i porezna politika ostati isti kao i lani, da ćemo imati približno jednako kretanje u gospodarstvu, a među prioritetima za izlazak iz krize većina smatra jeftinije poduzetničke kredite, smanjivanje državne administracije te poreza i doprinosa na radnu snagu. Ipak, većina ih i vjeruje da će krizu uspjeh savladat, jedino oni u građevinskom sektoru kažu da će pokušat prevladat krizu i više od polovice u tom sektoru kažu da će negativan utjecaj krize kod njih biti osjetan.

Većina kaže da će se krizi oduprijeti kroz povećanje plasmana i smanjenjem troškova proizvodnje, a tek manji dio ističe da će ići na smanjenje troškova rada. Više od polovice očekuje da će likvidnost ostati ista, da će im prihodi ostati na približno jednakoj razini, isto kao i zaposlenost, no gotovo polovica očekuje malo manju neto dobit i izvoz, a njih oko 30 posto da će biti malo veći. Najveća očekivanja oko rasta izvoza ima prerađivačka industrija. S obzirom na podatke o rastu izvoza, potpredsjednik Vlade Branko Grčić koji je sudjelovao na skupu o Poslovnim očekivanjima kazao je kako se pozitivan trend izvoza nastavlja uz rast industrijske proizvodnje.

- Nadam se i oporavku građevinskog sektora, zbog projekata financiranih iz EU fondova, pa će to i omogućiti preokret u kretanju BDP-a – rekao je. Pohvalio je i mjeru oprosta dugova, jer, kako je rekao, to je alternativa stečaj i likvidaciji. Već tradicionalno se i bira nagrada 'Gorazd Nikić' za najboljeg analitičara, a ove godine pripala je Željku Lovrinčeviću s Ekonomskog instituta.

- Živimo u posuđenom vremenu koji nam je Draghi omogućio i imamo pristup tržištu kapitala. To će trajati dvije do tri godine i to posuđeno vrijeme se neće vratiti, pa stoga u tom vremenu nešto moramo napraviti – rekao je Lovrinčević. Za petogodišnje razdoblje analitičarom je proglašen Ljubo Jurčić.

- Mi smo rentna ekonomija, koja ovisi o klimi, odnosno turizmu. Ako je klima dobra bolji je i turizam, pa i naša ekonomija – rekao je Jurčić. Među pet kandidata za najboljeg analitičara najmlađi je bio Zdeslav Šantić, koji i nešto optimističnije gleda na kretanje gospodarstva i očekuje blagi rast od 0,2 posto u ovoj godini.

POSLOVNA OČEKIVANJA 2015.

Hrvatsko gospodarstvo ocijenjeno dvojkom

Željko Lovrinčević dobitnik je nagrade Gorazd Nikić za najboljeg ekonomskog analitičara u 2014. godini koju dodjeljuje Privredni vjesnik na temelju ankete provedene među vlasnicima i menadžerima vodećih hrvatskih poduzeća. Nagrada je dodijeljena u Hrvatskoj gospodarskoj komori, na promociji novog izdanja Poslovnih očekivanja 2015., tradicionalne publikacije Privrednog vjesnika, kojim se najavljuju gospodarski trendovi u idućoj godini.

Glavni urednik Privrednog vjesnika Darko Buković predstavio je tom prigodom rezultate poslovnih očekivanja hrvatskih gospodarstvenika (417 tvrtki) koji opće stanje gospodarstva u 2014., ocjenjuju prosječnom ocjenom 2,16.

Što se tiče očekivanja gospodarskog rasta u 2015., najveći broj gospodarstvenika, njih 67,52 posto, misli da će rast biti približno jednak kao i 2014., gotovo podjednak broj je onih koji misle da će biti malo veći (15,06 posto) odnosno da će biti malo manji (15,26 posto).

Gotovo dvije trećine gospodarstvenika (73,24 posto) misli da će uvjeti za investicije i poslovanje u 2015. ostati isti kao i 2014. Podjeljena su mišljenja oko toga što bi trebali biti prioriteti izlaska iz krize, no kao najvažniji (prema postotku glasova) istaknuti su jeftiniji poduzetnički krediti, znatno smanjivanje državne administracije, manji porezi i doprinosi na radnu snagu, ograničavanje trajanja sudskih postupaka kod stečaja, rješavanje nelikvidnosti te privlačenje inozemnih investicija.

Potpredsjednik Vlade i ministar regionalnog razvoja i fondova EU Branko Grčić, koji je sudjelovao na okruglom stolu Privrednog vjesnika, istaknuo je kako je prijelaz s rentne ekonomije, uvoza i trgovine na izvoz i proizvodnju, mali, ali ipak važan pomak dok integracija u EU pridonosi da se domaće tvrtke lakše snalaze na tom tržištu.

Kao važne vladine poteze spomenuo je oprost dugova najugroženijim građanima i fiksiranje tečaja švicarskog franka, koje su ipak kratkoročne mjere, kako bi se dobilo na vremenu za trajno rješenje tog pitanja.

Predsjednik HGK Luka Burilović najvažnijim smatra preokretanje trendova u 2015. godini. Unatoč nepovoljnoj poslovnoj klimi, potrebno je vratiti povjerenje u sustav i institucije, pa tako i u HGK. Upozorio je kako treba zaustaviti učestale promjene zakona i porezne politike što dovodi do pravne nesigurnosti i izostanka investicija.

Ljubo Jurčić, proglašen je najboljim analitičarem u zadnjih pet godina. Smatra kako će 2015. biti kao i 2014. godina, ali će to ovisiti i o vremenskim uvjetima. Glavni je problem u tome što su zamijenjeni ciljevi i instrument ekonomske politike u Hrvatskoj. Potrebno je staviti na pravo mjesto ciljeve ekonomske politike, odnosno povećanje domaće proizvodnje, zaposlenosti, plaća i standarda građana te investicija, a sve drugo trebaju biti instrumenti. Zalaže se za reformu monetarnog sustava, a da domaća valuta kuna dobije sve elemente novca i postane mjera vrijednosti i produktivnosti rada.

Damir Novotny ističe kako pravog ekonomskog rasta nije bilo od osamdesetih godina te su izgubljena tri desetljeća. Smatra kako je pred nama veliki izazov te su potrebne značajne društvene reforme. Ne vidi ništa pozitivnog u domaćoj ekonomiji, no činjenica je da smo u blizini velikih tržišta što bi nas moglo izvući.

Guste Santini također ne očekuje značajne promjene ove godine osim odluke ECB-a o ulaganju 1140 milijardi eura u europsko gospodarstvo što može značiti mogućnost za smanjivanju stupnja aprecijacije kune, a što je dobro i treba iskoristiti. Iako su nam reforme potrebne ne vjeruje da će ih biti ove godine.

Zdeslav Šantić, glavni ekonomist Societe Generale Splitske banke ističe kako se ove godine očekuje rast od 0,2 posto BDP-a no to neće utjecati na oporavak standarda građana i promjene na tržištu rada. Očekuje se i blagi rast cijena što ovisi i o cijeni sirove nafte na globalnom tržištu. Reforme nećemo moći izbjeći jer što se više budu odgađale bit će ih teže provoditi.

Željko Lovrinčević s Ekonomskog instituta u Zagrebu, misli da, u ekonomskom smislu, živimo u posuđenom vremenu koje ima svoju cijenu i koje neće trajati duže od tri godine. -Održavat ćemo olakšan pristup kapitalu, ali to vrijeme treba iskoristiti za pomake i promjenu percepcije investitora ili ćemo postati zemlja slučaj - zaključuje Lovrinčević.

Predsjednik Uprave Spin Valisa i Udruženja drvoprerađivačke industrije HGK Zdravko Jelčić, očekuje podršku industrijske, regionalne i sektorske politike kako bi se podigla cijela društvena konkurentnost te pozdravlja internacionalizaciju poslovanja, a ističe kako drvoprerađivačkoj industriji najveću podršku pruža HGK osobito kod nastupa na sajmovima.

Članica Uprave Valamara Ivana Budin Arhanić, naglašava kako bi hrvatski turizam, kao izvozna djelatnost s velikim utjecajem na zaposlenost, mogla postizati povećanje godišnjih rezultata i do 10 posto, a ne samo za dva do tri posto. Stoga predlaže smanjivanje stope PDV-a na smještaj sa 13 na pet posto. Ukupno bi time dobili dodatnih dvije milijarde kuna investicija u turizmu svake godine, a Hrvatskoj bi omogućili dostizanje ciljeva da do 2020. godine uđe u među 20 najboljih turističkih zemalja u svijetu.

Predsjednik Uprave Agrofructusa Denis Matijević smatra kako se na greškama iz prošlosti treba učiti jer imamo nekonkurentnu poljoprivredu. Istaknuo je mogućnosti koje pruža korištenje sredstava EU fonda za ruralni razvoj te potrebu definiranja strategije razvoja hrvatske poljoprivrede.

JURČIĆU ZA 'PETOLJETKU'

Lovrinčeviću titula ekonomskog analitičara 2014.

Autor: Petra Sjauš

U prostorijama Hrvatske gospodarske komore (HGK) u utorak je predstavljeno posebno izdanje Privrednog vjesnika: 'Poslovna očekivanja 2015.', temeljem odgovora 417 poduzeća. Tom prigodom proglašen je i dobitnik pete nagrade Privrednog vjesnika 'Gorazd Nikić' za ekonomskog analitičara 2014. prema izboru gospodarstvenika. U konkurenciji od 44 analitičara, ta je titula pripala Željku Lovrinčeviću s Ekonomskog instituta Zagreb.

Izvor: Pixsell, Autor: Robert Anic/PIXSELL

U užoj konkurenciji za analitičara godine, uz Lovrinčevića, bili su Ljubo Jurčić, Guste Santini, Damir Novotny i Zdeslav Šantić.

Lovrinčević je kazao kako živimo u jednom 'posuđenom vremenu u kojem je, primjerice nedavnom odlukom Europske središnje banke (ECB) omogućeno da činimo malo toga čekajući da se nešto dogodi'. Ipak, ono ima svoju cijenu, istaknuo je.

'Iduće dvije godine ključne su za Hrvatsku; hoće li promijeniti percepciju investitora ili postati zemlja slučaj?', rekao je Lovrinčević i naglasio kako se radi o jednoj od zadnjih 'posudbi'.

Lovrinčević je rekao i kako je Hrvatska kao društvo 'ušla u predstečajnu nagodbu i sada je važno da se u kaosu predizborne godine ne naprave neke greške koje će imati dugoročne posljedice'.

Ovom prigodom uručena je i nagrada za najboljeg ekonomskog analitičara u pet godina, a titula je pripala Ljubi Jurčiću.

Jurčić je tom prilikom iznio i svoja očekivanja za ekonomsku 2015. godinu.

'Vjerujem da će 2015. biti kao i 2014., a hoće li to biti malo bolje ili malo lošije, ovisit će o vremenskim uvjetima', kazao je Jurčić.

Prema njegovim riječima, Hrvatska nema aktivnu ekonomsku i gospodarsku politiku, a s obzirom na to da je najveći udio u BDP-u trećeg kvartala, kada je pola Hrvata na godišnjem odmoru, to je pokazatelj da je hrvatska ekonomija rentna i da ovisi o žetvama u turizmu i poljoprivredi koje pak ovise o klimi.

'Dakle, 2015. će nam biti onakva kakva će nam biti klima - ako bude umjerena klima, bit će pozitivni rezultati u turizmu i poljoprivredi', kazao je Jurčić.

'Mi imamo sve, ali nemamo politiku. Ciljevi i instrumenti zamijenjeni su', naglasio je Jurčić.

Ni analitičar Novotny po pitanju 2015. nije optimističan. Istaknuo je kako Hrvatska nije zabilježila stvarni ekonomski rast još od 1980-ih godina, dakle već tri desetljeća.

'Pred nama je velik izazov, društvene reforme koje moramo provesti duboke su, teške i nisu jednostavne', rekao je Novotny i dodao kako trenutačno ne vidi ništa pozitivno u hrvatskoj ekonomiji, osim činjenice da smo blizu velikih tržišta što bi nas u budućnosti moglo izvući.

Nikakve značajnije promjene u 2015. ne očekuje ni Santini, izuzev odluke ECB-a o utiskivanju preko tisuću milijardi eura u europsko gospodarstvo, od čega koristi može imati i Hrvatska.

Najoptimističniji među petoricom analitičara bio je Šantić.

'Vjerujem da smo došli do one točke gdje pomalo počinjemo ići prema gore', kazao je Šantić i dodao kako će godina zasigurno proći u znaku parlamentarnih izbora.

Šantić također upozorava kako bi 2015., za razliku od 2014. mogao obilježiti i blag rast cijena.

'Mjera ECB-a došla je u pravom trenutku za nas. Reforme ne možemo izbjeći. Možemo samo smanjiti perspektivu budućim generacijama i što dulje odgađamo nužne reforme, one će samo biti teže, zaključio je Šantić.

Općem stanju hrvatskog gospodarstva ocjena 2,16

Što se tiče poslovnih očekivanja za 2015., koja su temeljena na odgovorima 417 poduzeća, gospodarstvenici su kao prvi prioritet stavili potrebu osiguranja jeftinijih poduzetničkih kredita, drugo mjesto pripalo je potrebi znatnog smanjenja državne administracije, a treću poziciju zauzela je potreba smanjivanja poreza i doprinosa na radnu snagu.

Gospodarstvenici su općem stanju hrvatskog gospodarstva dali ocjenu 2,16. Male su tvrtke najpesimističnije, a od djelatnosti to su građevinari.

Po pitanju uvjeta za investiranje i poslovanje, tvrtke očekuju da se ništa neće promijeniti u odnosu na prošlu godinu.

Grčić: Premda sramežljivo, optimizam se ipak nazire

Na okruglom stolu koji je uslijedio potpredsjednik Vlade i ministar regionalnog razvoja i fondova EU-a Branko Grčić kazao je, za razliku od analitičara, da se optimizam, premda sramežljivo, ipak nazire.

Nakon objave podatka o rastu hrvatskog robnog izvoza u 2014. za 8,4 posto, Grčić je kazao kako se pozitivan trend nastavlja te da se nada da će u ovoj godini zaista doći do preokreta u BDP-u.

Predsjednik HGK-a Luka Burilović dodao je kako je važno preokrenuti negativan trend.

'Svjesni smo da se problemi ne mogu riješiti preko noći. Preduvjeti koje trebamo napraviti za početak su smanjenje porezne stope i troška rada', kazao je Burić.

Ivana Budin Arhanić, članica Uprave Valamara, jedne od najvećih turističkih kompanija, naglasila je kako Valamr puno ulaže u turistički portfelj.

'Samo ove godine uložili smo 330 milijuna kuna, a prošle godine smo 320 milijuna kuna. Turizam je jedna od svijetlih točaka hrvatske ekonomije. Želimo podići svijest o potencijalu hrvatskog turizma u gospodarstvu. Trebali bismo reći da smo zadovoljni, ali nismo jer znamo da možemo napraviti puno više i bolje', kazala je Budin Arhanić i naglasila kako je turistički sektor značajan pokretač novih zapošljavanja.

Denis Matijević, predsjednik Uprave Agrofructusa, koji čini sedam tvrtaka specijaliziranih za proizvodnju, otkup, skladištenje, preradu i prodaju voća i povrća i koji bilježi 600 milijuna kuna prihoda i broji oko 500 zaposlenih, naglasio je kako treba učiti iz grešaka iz prošlosti.

'Agrarnu politiku bazirali smo na zadovoljavanju vlastitih potreba zadnjih 10 godina. A takva je politika pucanj u prazno', istaknuo je Matijević.

Zdravko Jelčić, predsjednik Uprave Spin Valisa, tvrtke za proizvodnju namještaja, piljene građe i elemenata, izlaz iz ove gospodarske situacije vidi u investicijama u proizvodnju roba za izvoz.

'Drvena industrija perjanica je hrvatskog izvoza. Prostor za rast u pojedinim sektorima je ogroman. Opća nekonkurentnost to je što nas ruši', naglasio je Jelčić.

The EU Economic Governance - a Game for Grown-ups

Autor: Adelina Marini

In December, when the new European Council President Donald Tusk decided to call an informal summit in February to discuss the future of the euro area, the elections in Greece were not on the horizon, the attack on Charlie Hebdo had not happened yet and the situation in Ukraine had not deteriorated further. And although it will no longer dominate, the issue of the future of the Economic and Monetary Union will stay on the agenda of the one-day summit. The "menu" of the European

Council, however, will not at all be a dietary one as Mr Tusk hoped in December. It includes three very cholesterol-rich topics - what actions should the EU undertake in terms of Russia; the fight against terror; enhancing the coordination in the eurozone; Greece. The latter two issues - the euro area's economic governance (and EU's for that matter) and Greece - could be viewed to a large extent in a package.

According to plan, the summit was supposed to last only several hours - from 13.00 CET until 19.00, quite in the spirit of the desire for speed and resolution of the member states and Donald Tusk. According to a senior EU source, however, due to the hard-to-digest menu, it is very likely that the summit could take longer but not because of the economic governance per se but because of the problems with Greece which is practically rejecting everything agreed at EU level so far. This does not at all create a feeding ground for a debate on the deficiencies of the economic governance, reformed significantly in 2011 and 2013 and even less to share views about the evolution of the euro area.

What is wrong with the economic governance?

As euinside wrote recently, there is a feeling in the EU that something is not quite right with the Union's economic governance, significantly strengthened because of the crisis which started, as a matter of fact, in Greece five years ago. But for now, although the discussions have been quite intensive, there is no appetite to discuss changes. The reason is not only Greece but France and all the others that do not implement what had been agreed at EU level. Two weeks ago, the ministers of finance of Germany and Italy appeared together in the economic committee of the European Parliament to present their ideas for changes. According to Italy's Minister of Finance Pier Carlo Padoan, it is still early for specific proposals but it would be good to do an evaluation of the current framework to see if the current legislation has contributed to achieve greater integration, balanced growth, more jobs, closer economic convergence. At this stage, the answers to these questions are not satisfactory, he said at the hearing.

For the economic governance to be efficient it needs to be based on a coherent political mix of fiscal, structural and monetary policies. Moreover, one should think supranationally. The euro crisis has shown that a monetary union could develop imbalances not foreseen by the architects. More coordination is needed to avoid that. We should also be very careful with the spillover effects and to make a clear assessment of the domino effect, the Italian finance minister added. The most important thing, however, is to achieve harmony

between the European and national level. A thesis Pier Carlo Padoan states very often. According to him, it is crucial every member state to enhance its national responsibility.

If we want to improve the situation radically, we need to change the legal framework which, however, needs treaty change in order to go for a political union. The euro area is facing some very tough institutional issues the answers to which are sought in the current legal framework, said for his part Germany's Finance Minister Wolfgang Scheuble. His view is, however, that it is meaningless to make any changes if the rules will not be adhered to. Naturally, every member state has sovereign rights, but there are rules and norms all of us have agreed together but many partners simply forget that, he recalled and admitted that Germany was among the first to violate the rules. This is an important lesson which we have learned, he added.

Both ministers refrained from giving specific ideas which disappointed the MEPs to some extent who, too, are not quite certain in what direction possible changes should go. Currently, they are preparing a report on a possible reform of the EU economic governance which introduced in the wake of the crisis the procedure of macroeconomic imbalances and the enhanced coordination of the budget plans (for the euro area). There is also a debate on increasing the social impact of the structural reforms. The rapporteur of the economic committee of the European Parliament Pervenche Berès (France, S&D) on the issue raises several very specific questions which need to be answered to in the coming months. One is for clearer definitions of key provisions of the Stability and Growth Pact like "exceptional circumstances", "severe economic downturn", "unexpected adverse economic event". In Ms Berès's working document another important question is raised - to what extent the proposed by the Commission flexibility could lead to improving the growth perspectives of the eurozone combined with structural reforms and expanded monetary policy.

Another important issue she raises in the working document is whether the rules of the economic governance in terms of debt reduction contain sufficient flexibility in the context of very low inflation. In the past months, a major focus in the debates on the issue is put on national measures. This is expected to be the focus also during the EU summit on 12 February. It is possible to discuss short-term and long-term measures like a reform of the economic governance, for instance, but it is more likely the leaders to focus on what can be done at national level. No one has illusions that the economic issues are not part of the national sovereignty. Everything that can be done depends on the political will of the member states. No one in Brussels is in a position to change that, said a well placed EU source. And the situation in Greece illustrates that very well.

The negotiations with the new Greek government which wants revolutionary exceptions from the common rules will take place in the Eurogroup, as always. There is still no concrete proposal presented by Greece which could serve as a basis to discuss anything (by the time this article was translated the negotiations in the Eurogroup on 11 February failed and will be renewed on Monday, 16 February).

The smaller member states are passive on the issue of economic governance

Although they sit at the negotiations table in the various EU formats as equals, the newer and smaller member states (generally, those outside the euro area) are more passive and non-interested in the debate on something so fundamental as the economic governance of the EU. In Croatia and Bulgaria, the two issues are completely absent from the public discourse, although Croatia should be very interested because it is directly affected by the new rules. It has been in a recession a sixth year in a row, its public debt has grown enormously in the past years, the unemployment is very high, especially among the young people, the Commission has launched an excessive debt procedure and established macroeconomic imbalances. The country-specific recommendations of the Commission on Croatia are unprecedentedly specific.

In other words, one would suggest that Croatia should be among the first to give their contribution to the debate on the reform of the economic governance. For now, the country is passive. Srdjan Gjurkovic, chairman of the parliamentary committee on finance and budget told euinside that any changes would be

welcome, but he could not be very specific. There are still no specific decisions, the debate is too broad and I find it hard to tell what would be good to change, he said. What is good for Croatia is to ensure the same flexibility for the EU funds as that for the investment plan. Croatia could benefit a lot from the flexibility of the fiscal rules because this would allow for more investments and consumption in addition to the spending cuts, he added but, again, he was not very specific.

According to Croatian MEP Ivana Maletic (EPP), who is a member of the economic committee of the European Parliament, the new guidelines for application of fiscal rules give Croatia a possibility to extend the deadline for correction and therefore allow for slower fiscal consolidation to open sufficient room for new investment and financing of reforms. However, this is possible only if quality structural reforms are being implemented which is not the case with the current government, she said. Ms Maletic

believes, though, that Croatia cannot take advantage of the temporary deviation from the mid-term budgetary objective because it is in an excessive deficit procedure. She, too, believes the Commission should exclude the national co-financing of projects financed by EU funds from the calculation of the budget deficit. At this stage, the Commission foresees an exception only for those who participate in the investment fund but, according to Ivana Maletic, such a flexibility for the EU funds as well will significantly help Croatia and will open greater space for the necessary investments.

Bulgaria was until recently one of the most fiscally disciplined EU member state, but since last year its budget deficit has started to climb again. The expectations are this trend to continue. Bulgaria, too, as Croatia, prefers to keep a low profile on the issue and not to be among the pro-active members in terms of flexibility and the reform of the economic governance. Regarding the new flexibility guidelines, they could have a very good impact on Bulgaria, which has a much stricter law on public finances, especially in a situation of a growing deficit. At this stage, it is very early to make an in-depth assessment of the work of the updated legislation. The Bulgarian ministry of finance believes that it is necessary to improve the incentives for the member states to implement the country-specific recommendations and to review and evaluate the possible options for simplification of the rules and procedures without changing the current legislation.

As a matter of fact, the implementation of the country-specific recommendations has been outlined by the Commission itself as one of the greatest deficiencies of the EU's economic governances. The Croatian economic analyst from the Institute of Economics in Zagreb, Zoran Aralica, explains this, specifically for Croatia but for the south-eastern members of the EU as well, that there is too little understanding in these countries of the complex mechanisms of the economic governance. The public policies are predominantly reactive, there is no in-depth analysis, the adopted legislation is applied automatically. Very few assessments and analyses are done ex ante to see the possible impact the planned measures or decisions could have at national but also at local level. What is needed is interinstitutional cooperation with very high level of professionalism which, regretfully, he said, is not the case.

The reasons are the frequent changes of the management in the public sector and the problem to keep the competent servants. The Commission could be very helpful if it could organise visibility events explaining the mechanisms and if it would provide technical assistance of how to apply the economic governance on the basis of the experience of other member states. Otherwise, this turns into a game of the big member states in which the smaller ones are neutral and forced to apply automatically or they just choose not to apply anything. And while the small ones are fighting with the lack of administrative capacity to implement what has been agreed at the EU summits, the big ones are expected to decide in what direction should the eurozone continue its development. Something which does not at all intrigue the countries outside, despite

the fact that most of them are obliged by their accession treaties to join one day. The discussion at the informal summit of the EU will take place in the context of the investment plan, the flexibility guidelines, the ECB decision to expand further monetary policy and of Greece.

The only element that is missing is structural reforms and more specifically how can the member states be forced or stimulated to implement them not only in a national context but with an EU perspective, said the EU source. But how can this problem be resolved without amendments to the economic governance or treaty changes for which there is no appetite in the European Council? This is the big question the leaders might not answer at their summit on 12 February but which the four presidents will seek and answer by June. The option with an interinstitutional agreement has proved to be inefficient as the experience with the fiscal compact shows. A way must be found what has been agreed at EU level to be applied at national level. After the elections in Greece, however, this seems much more unrealistic. May be that is why, the leaders will be happy that the issues will be replaced by other, not so fat, issues.

MALE PREDIZBORNE RAČUNICE

Tolušić: Srežite ministarstva i agencije, a ne županije

Autor: Hrvoje Prnjak

Iako je opsežna studija o lokalnoj samoupravi, nastala na temelju istraživanja zagrebačkog Ekonomskog instituta, stigla u Vladu još početkom prethodnog ljeta, iz SDP-a je tek ovih dana aktualizirana priča o smanjivanju broja županija. Podsjetimo, upravo je iz studije koju su od Ekonomskog instituta naručili Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU-a te Ministarstvo uprave, proizišla ideja o ukidanju općina čiji prihodi nisu dovoljni za pokriće plaća zaposlenih i materijalnih rashoda, baš kao i prijedlog smanjivanja broja "regionalnih jedinica na maksimalno trećinu postojećeg broja".

Formalno, inicijativa se zakotrljala prošlog vikenda iz Županijskog odbora SDP-a Splitsko-dalmatinske županije. No, ako znamo da je prvi čovjek županijskog SDP-a Arsen Bauk, dakle, ministar uprave, jasno je da se ova priča ne može izdvojiti iz konteksta predizbornih akcija kojima socijaldemokrati žele ojačati svoj rejting. Splitsko-dalmatinski SDP-ovci su tako Glavnom odboru stranke uputili inicijativu o reformi regionalne i lokalne uprave i samouprave, uz smanjenje broja županija na pet do sedam, a broja općina na najviše 150.

"Ta je točka došla na red pred kraj dvodnevne sjednice županijskog odbora u Trogiru, taman pred ručak, nije se puno o njoj raspravljalo", kaže nam naš izvor iz SDP-a. "Ovo je efektna ideja u predizbornom razdoblju, zgodno obećanje, ali tek za idući mandat, jer je jasno da se nikako ne može realizirati do izbora, jer prvo treba ući u program SDP-a, a onda i dobiti dvotrećinsku podršku u Saboru", pojašnjava nam izvor iz SDP-a.

Nismo to ni obećavali

I dok na pitanje zašto takvu reformu nisu odavno odradili SDP-ovci uzvraćaju kako takvo što i nisu izričito obećali pred izbore, nego su, kažu, samo najavili široku raspravu na tu temu, makroekonomist dr. Zoran Aralica sa zagrebačkog Ekonomskog instituta uzvraća: "Ta vrsta reforme je već trebala biti spremna u Planu 21! Isto kao što su Zakon o osobnom stečaju i još neke mjere koje poduzimaju tek ovih dana također trebali biti među prvim potezima".

Istina, upravo je Bauk u nekoliko navrata isticao da je za smanjivanje broja županija, odnosno da bi podržao ideju o spajanju četiri dalmatinske županije, no očito to sve ovo vrijeme nije bilo toliko važno i stranačkom vrhu. Ipak, nakon što se iz HDZ-a nedavno čulo kako oni ne kane ukidati županije, čitava se priča aktualizirala.

"Ako će ukidanje županija spasiti državu, prvi sam za to! Ali, mislim da je ovo ipak lupetanje. Volio bih od ministra Bauka ili od premijera čuti jasnu viziju drugačije regionalne podjele, ali to izostaje", komentira predsjednik Hrvatske zajednice županija, inače virovitičko-podravski župan Tomislav Tolušić (HDZ). "Pazite, samo FINA ima više zaposlenih nego sve županije zajedno.

Oni imaju blizu 3000, a mi 1927 zaposlenih. Hrvatski hidrografski institut ima više zaposlenih od Međimurske županije. Institut za etnologiju i folkloristiku ima više zaposlenih od "moje" županije. Nacionalni park Plitvice zapošljava više ljudi od svih pet slavonskih županija! Pitam Vladu, koliko ljudi zapošljavaju u ministarstvima, državnim agencijama i je li nam sve to potrebno?". Tolušić ne bježi od toga da je bilo i uhljebljivanja u županijama.

"Bilo je i takvih primjera, i ja to osuđujem. Svemu tome treba stati na kraj, ali ne ovakvim, proizvoljnim pričama", dodaje Tolušić, napominjući da županije, među ostalim, financiraju održavanje cesta, školstvo, sportske dvorane, domove zdravlja, hitnu pomoć, centre za socijalnu skrb, donose planove prostornog uređenja, pa bi trebalo definirati i tko će preuzeti sve te poslove.

"Građani moraju znati što bi dobili ukidanjem županija", kaže Tolušić, dodajući kako SDP-ovce "očito najviše boli što su gotovo sve županije - HDZ-ove".

Trebamo analizu

Splitsko-dalmatinski župan Zlatko Ževrnja (HDZ) kaže: "Ja sam za jeftiniji i učinkovitiji sustav javne uprave, ali treba izraditi preciznu analizu samoodrživosti lokalnih jedinica i razmotriti sve specifičnosti. Jer, ukidanjem nekih županija moglo bi se dogoditi da Split bude sjedište ljudima iz Konavala. Je li to baš praktično?", komentira Ževrnja, inače bivši načelnik općine Dugopolje koja bi se, ističe, "teško ovako razvila da je ostala dio općine Solin, ili od 1993. do '97. dio općine Klis".

"Dakle, trebat će biti jako oprezan kod reforme lokalne uprave, jer o tome ovisi razvoj dobrog dijela Hrvatske", tvrdi Ževrnja. Dakle, nastavak ove priče je zajamčen.

Bauk: Ovo nije predizborni spin

Ministar Arsen Bauk negira da je riječ o predizbornom spinu: "Riječ je, prije svega, o jednoj uobičajenoj programskoj unutarstranačkoj inicijativi koja ima za cilj da se ta tema raspravi unutar stranke i zauzme stav o tome, pa me čudi velika medijska pažnja. Moj stav o tome je poznat, a drago mi je ipak da nisam usamljen u tome, već se tom stavu priklanja i dio dužnosnika HDZ-a. Riječ je o stavu izraženom tajnim glasanjem članova SDP-a i to gotovo jednoglasno, što potpuno odudara od slike da su političke stranke utočišta uhljeba u tim jedinicama. Uostalom, i građani žele da se broj jedinica lokalne uprave smanji", tvrdi ministar Arsen Bauk.

Regionalni koncept

Iako iz HDZ-a u posljednje vrijeme stiže najava da ne misle na priču o ukidanju županija loviti političke poene, već ih planiraju učiniti učinkovitijima, neki su se HDZ-ovci posljednjih godina zalagali za suprotna rješenja. Tako je kninska gradonačelnica Josipa Rimac svojedobno zagovarala ukidanje županija i stvaranje regija "jer su županije najveći potrošači". Senior stranke, Vladimir Šeks, također se zalagao za "regionalni" recept preuređenja sustava regionalne uprave i samouprave... Sve to govori da je riječ o ozbiljnom izazovu kojem se ne smije pristupati bez temeljite analize, pogotovo ne u predizborne svrhe.

Hoćete? Nećete? Morate!

Autor: Kristina Olujć

Prije tjedan dana vladajući su putem saborskog Odbora za ustav obznanili svoju nakanu da referendum o monetizaciji dodatno uspore: Sabor bi trebao predložiti Ustavnom sudu da zatraži očitovanje Suda Europske Unije o tom pitanju. S druge strane program monetizacije nastoji se progurati galopirajućom brzinom. Ovakvu opstrukciju volje građana za "H-Alter" komentiraju aktivisti, političari, pravnici, ekonomisti, poduzetnici....

HAC.hr

Tri mjeseca nakon što je inicijativa "Ne damo naše autoceste" predala Saboru zahtjev za organiziranje referenduma o monetizaciji autocesta koji je potpisalo preko pola milijuna građana, i dalje čekamo na referendum. Prije tjedan dana vladajući su putem saborskog Odbora za ustav obznanili svoju nakanu da čitavu stvar dodatno uspore: Sabor bi trebao predložiti Ustavnom sudu da zatraži očitovanje Suda Europske Unije o tom pitanju. S druge strane program monetizacije autocesta nastoji se progurati galopirajućom brzinom. Ovakvu opstrukciju volje građana za "H-Alter" komentiraju aktivisti, političari, pravnici, ekonomisti, poduzetnici....

Mijat Stanić, inicijativa Ne damo naše autoceste: Ponižavanje Ustavnog suda

Iz dosadašnjeg razvoja događaja vidljivo je da će Vlada maksimalno odugovlačiti provođenje referenduma. Mogli bi odugovlačiti i do izbora jer ovakva pobjeda građana ne ide na ruku vladajućima. Ovaj referendum nije bio usmjeren protiv vladajuće koalicije nego je njegov cilj zaštita strateških interesa građana. Neovisno o njihovom odugovlačenju, učinit ćemo sve da se referendum održi što prije. Vjerujem da je naše pitanje ustavno, jer smo se i sami već posavjetovali sa stručnjacima za ustavno pravo. U obrazloženju Odbora za ustav svega je više osim biti stvari, i nije se raspravljao o samom referendamskom pitanju. To pitanje nije u vezi s procedurom prekomjernog deficita. Tražili smo samo zabranu davanja izgrađenih javnih cesta u koncesiju, što se ne odnosi na neizgrađene ceste i uslužne sadržaje. Ne samo to, naše pitanje nije ni pročitano na sjednici odbora, niti nam je dano da objasnimo o čemu se radi – a govorilo se o transparentnosti, koje samim time nema. S obzirom na takvo ignoriranje našeg pitanja, sretan sam što je ono uopće završilo na Ustavnom sudu. Jedini način je riješiti stvar preko Ustavnog suda, ovo sa Europskim sudom je pomalo ponižavajuće prema samom Ustavnom sudu, Odbor za ustav nema ni pravo davati preporuku takve vrste. Sve ovo predstavlja onemogućavanje izjašnjavanja građana putem referenduma, ubijanje njihove vjere i ideje da su bitni uvijek a ne samo na dan izbora.

Bernard Ivčić, Zelena akcija: Vlada pokušava na nefer način izigrati volju građana

Prikupljanje potpisa sigurno nije bilo uzaludno, već time su građani izrazili stav. Vlada pokušava na nefer način izigrati volju građana ali mislim da postoji šansa da se referendum održi ovoga proljeća kada se svi faktori uzmu u obzir. Odluku o tome hoće li se tražiti mišljenje Europskog suda može donijeti samo Ustavni sud. Za sada i dalje mislim da je realna šansa da će Ustavni sud donijeti odluku bez Europskog suda.

Dragan Zelić, GONG: Opstrukcija volje građana

Ovo se može tumačiti kao opstrukcija volje građana i kočenje jedne referendumске inicijative. Nadam se da će Ustavni sud organizirati javnu raspravu prije donošenja odluke, to je jedna dobra opcija.

Izvor Rukavina, znanstveni novak na Odsjeku za sociologiju FFZG-a i sudionik grupe Direktna demokracija u školi: Autoceste ne damo!

Ovakav potez Odbora za Ustav sadržajno jest opstrukcija referendumске inicijative Ne damo naše autoceste jer dovodi u pitanje jasnoću i moguće posljedice referendumskog zahtjeva ("Što se sve i u kojem slučaju smatra koncesijom koju se referendumom želi ograničiti?"), ali formalno je u redu ("Neka Ustavni sud odluči"). Uostalom, sličan potez vlasti se i očekivao. Sve i da se u Vladi potajno nadaju prolasku referendumu jer su ponude za koncesije autocesta "sramotno niske", kako tvrdi Mijat Stanić, pa bi referendumom Vlada mogla prebaciti krivicu za neuspjeh na "profesionalne blokere iz sindikata i NVO-a" i/ili na "nerazuman narod", prihvaćanje referendumskih zahtjeva značilo bi da je Vlada spremna priznati pogrešnu procjenu. I to u izbornoj godini. No špekulacije na stranu, zanimljivo je ukrštavanje dvaju principa: s jedne strane pravo stotina tisuća građana na demokratsko propitivanje poteza Vlade s obvezujućim direktno-demokratskim zaključkom, a s druge strane slobode poduzetništva i tržišnog natjecanja, a sve u kontekstu Europske unije i procedure prekomjernog deficita. Treba se nadati, i u tom smjeru djelovati, da će i ova faza (pred)referendumskog procesa biti poticaj za otvorenije, šire i dublje uključivanje javnosti u buduće odluke izvršne vlasti, poticaj za uređenje manjkavog zakona o referendumu te poticaj za informiranje javnosti o izbornim pravima i preuzetim obavezama. A autoceste ne damo!

Mirela Holy, ORaH: Trebalo bi odgoditi razgovore sa potencijalnim koncesionarima

ORaH podržava referendum, osobno sam dala potpis za njegovo organiziranje. U redu je da vladajuća većina koristi sve mehanizme koje ima na raspolaganju, pa i Ustavni sud, ali po mojem bi mišljenju trebalo odgoditi razgovore sa potencijalnim koncesionarima dok se ne osigura provedba referendumu. Građani imaju pravo odlučivati o bitnim pitanjem a ovo ne predstavlja poštivanje njihove volje.

Denis Geto, Radnička fronta: Treći slučaj ove vrste

Ovo nije prvi put da vlast pomoću svojih instrumenata opstruira referendum. Ne poštuje se volja preko pola milijuna građana, njihova odluka bi trebala biti prioritet a ne da se samo traže razlozi da se to mimoide. Ovo je, uz referendum o

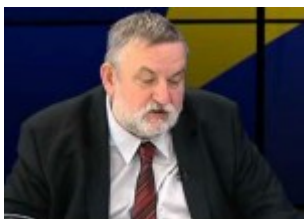
outsourcingu i referendum o izmjenama Zakona o radu, treći referendum za koji je skupljen velik broj glasova, a koji se nije održao ili se neće održati. S jedne su strane uvjeti za skupljanje potpisa strogi, a s druge se strane ne poštuje volja građana i onda kada se ti uvjeti ispune. Neprihvatljivo je da se referendumi ne raspisuju u slučaju toliko velikog broja prikupljenih potpisa. Postavlja se i pitanje zašto se Saborski odbori ne ispituju prije prikupljanja potpisa, bilo je prijedloga da se unaprijed izvidi stanje stvari ali do toga nije došlo, zbog toga nema govora o transparentnosti i prethodnoj pripremi vladajućih.

Mihaela Grubišić Šeba, Ekonomski institut Zagreb: Procedura prekomjernog deficita je izgovor

Nadam se da će se referendum održati, ne bi bilo demokratski da se izignorira volja građana. Isto se tako nadam da će ovo pitanje ostati "kod kuće", ovo nije stvar za međunarodnu istancu. Procedura prekomjernog deficita je jedan od izgovora, Hrvatska treba riješiti deficit, ali monetizacija odgađa taj problem i ne predstavlja trajno rješenje, a Europsku komisiju zanimaju trajnija rješenja. Ne bi bilo dobro da zabavljamo Europu takvim stvarima, zbog ugleda zemlje i preuzetih demokratskih stečevina kojih se treba držati. Ono što je EU uvjetovala su strukturne reforme i kvalitetno upravljanje domaćim resursima, nema potrebe da čekamo naputke EU u ovom slučaju i hvatamo se za slamku. S obzirom na trud koji je uložila inicijativa Ne damo naše autoceste i iskazanu volju građana, bilo bi sramotno u ovim uvjetima sklopiti posao s koncesionarima. Uz to, nema ekonomskog opravdanja da se ugovor potpiše na tako dug rok.

Vladimir Ferdelji, Hrvatsko udruženje menadžera i poduzetnika CROMA: Vlada nema svijest o dugoročnom

Neprihvatljiva je ideja da se traži mišljenje drugog suda, to bi otvorilo pitanje kvalitete Ustavnog suda. Ne znam je li ustavni sud neke zemlje ikada na taj način i u vezi s takvim pitanjem zatražio mišljenje Europskog suda. Mišljenja sam da bi naši ustavni suci trebali moći dati kompetentno mišljenje u vezi svakog problema. Samo pitanje treba formulirati tako da građani odgovaraju na meritum stvari. Primarno je da ljudi žele referendum, da se on odnosi na monetizaciju, to je pitanje na koje se treba tražiti odgovor ali se vladajući tog odgovora boje jer bi time ostali bez prihoda od monetizacije. Dakle, interes Vlade je da kratkoročno riješi zaduženost, neovisno o posljedicama.

Tamara Čapeta, stručnjakinja za europsko javno pravo, Pravni fakultet Zagreb: Ovo nije funkcija Europskog suda

Što se europskog prava tiče, ne vidim kako ovo može biti u suprotnosti s njim. Ne znam kakve veze to ima s procedurom prekomjernog deficita, imamo obvezu smanjiti deficit, ali nije određeno na koji način. EU ne tjera države da reorganiziraju gospodarstvo u tom smislu, zbog toga država može donijeti autonomnu odluku. Saborski Odbor za ustav može dati sugestiju Ustavnom sudu, ali ova je odluka na Ustavnom sudu; Europski sud je tu za slučajeve kada nešto u europskom pravu nije jasno, ali kada bi ustavni sudovi stalno postavljali pitanja Europskom sudu, potonji bi bio zatrpan. Ustavni sud RH treba odlučiti u ovom slučaju, odnosno vidjeti postoje li granice u slučaju stvari u vezi kojih građani odlučuju na referendumima.

Robert Podolnjak, stručnjak za ustav, Pravni fakultet Zagreb: Odluka za Ustavni sud

Mislim da nije potrebno da Ustavni sud konzultira Europski sud, to bi bilo neuobičajeno i predstavljalo bi veliku odgodu. Ovdje se ne radi o već postojećem propisu ni nacrtu zakona, nego o potencijalnom referendumskom pitanju. Trebao je u saborskoj raspravi pitati je li u slučaju neke druge zemlje ustavni sud,

temeljem inicijalne ideje Sabora, o ovakvoj stvari zatražio očitovanje Europskog suda. Donekle slična ovome primjeru bila je situacija od prije par godina u Italiji. Tamošnji se ustavni sud samostalno očitovao o pitanju ustavnosti referendumu o izgradnji nuklearke i referendumu o privatizaciji vode, nakon što su se pojavili argumenti da su ta referendumska pitanja protivna europskom pravu.

Željko Marušić, Fakultet prometnih znanosti Zagreb, Znanstveno vijeće za promet HAZU: Povijesna neodgovornost

Ako je mudrosti i odgovornosti u vladajućoj strukturi referendum bi se trebao održati, jer su građani vlasnici cestovne infrastrukture, a izabrana vlast niti nema mandat donositi strateške odluke s učinkom na tako dugi rok, odnosno u nadležnosti sljedećih 10 ili 12 vlada.

U Vladi i resornom ministarstvu problematiku autocesta promatraju površno, jednostrano i kratkoročno te su zbog toga i ušli u pregovore koji bi mogli rezultirati najštetnijim dealom u novijoj hrvatskoj povijesti, štetnijim i od privatizacijske pljačke.

Autoceste su razvojni projekt od najvažnijeg interesa za sveukupne hrvatske interese, zamišljen kao generator razvitka turizma, gospodarstva i poljoprivrede te povećanja sigurnosti na svim cestama (izravno i neizravno, kroz prebacivanje prometa s nesigurnih dvosmjernih prometnica na autoceste).

Treba razmotriti njemački model, gdje su autoceste bile temelj gospodarskog čuda - već 60 godina su besplatne, dakle primarno stvaraju "gubitke", a sekundarno i tercijarno su najisplativiji gospodarski projekt u povijesti čovječanstva. Da ih je netko 1950. po modelu kojeg zagovara ministar Hajdaš Dončić dao u koncesije, povijest bi išla sasvim drugim tokom, možda nikada ne bi došlo do ujedinjenja Njemačke i pada Berlinskog zida, jer razlika u gospodarskoj snazi zapadne i istočne Njemačke ne bi bila toliko izražena.

Zbog toga je važno da autoceste držimo u svojem vlasništvu, da cestarine budu povoljne za turiste, gospodarstvenike i građane i da nam nije bitno koliko ćemo uprihoditi na cestarinama, nego koliko ćemo ukupno zaraditi u svim aktivnostima koje stvaraju BDP. Dakle, ako ćemo smanjit cestarine, pa na svaku "izgubljenju" kunu zaradimo tri ili pet, to ćemo i napraviti.

S druge strane, koncesionaru će biti važan samo profit i ako koncesionar bude mogao povećati zaradu tako da Hrvatskoj ukupno napravi deset puta veću štetu, to će i napraviti. Neće ga biti briga hoće li ugušiti turizam i gospodarstvo. Dobri su primjeri Tunela Učka i Zračne luke Zagreb - koncesionar je odmah udvostručio tunelarinu i cijenu, i inače skupog, parkiranja.

Također će štedjeti na održavanju, te će korištenjem blagodatni jamčenog minimalnog prometa svjesno skupim cestarinama "potjerati tegljače" s autocesta. Oni će potom uništavati lokalne i regionalne ceste, na njima svakodnevno izazivati tisuće nepotrebnih i pogibeljnih pretjecanja, te bismo u predvidivom roku "monetizacije" imali najmanje tisuću više poginulih i tri tisuće više ozlijeđenih od mogućeg postignuća uz optimalno gospodarenje autocestama, u našem interesu. A održavanje bi tako modelirao, da bi nam na kraju koncesijskog razdoblja vratio "ruinu".

Ako, bez obzira na sve, vladajući nastave s "monetizacijom" autocesta, radit će se o povijesnoj neodgovornosti i neprocjenjivoj šteti za Hrvatsku i njene građane.

"Hrvatska će za 15 do 20 godina morati uvoziti radnike"

Autor: Poslovni.hr/Hina

Demografske projekcije pokazuju da će Hrvatska, uz stalni rast starije populacije, do 2060. godine imati pola milijuna stanovnika manje

Foto: Duško Jaramaz/Pixsell

Hrvatski mirovinski sustav fiskalno je održiv, ali ga treba dalje razvijati, posebice kroz povećanje izdvajanja za drugi mirovinski stup kada Hrvatska ekonomski ojača, poručio je u utorak ministar rada i mirovinskog sustava Mirando Mrsić.

Mrsić je na konferenciji o održivosti mirovinskog sustava u Hrvatskoj akademiji za znanosti i umjetnost još jednom ponovio da će se mirovine i dalje redovito isplaćivati i da neće doći do njihova smanjenja.

"Sustav je održiv i bilo kakvi katastrofični napisi ili želje služe u dnevopolitičke svrhe", kazao je.

Hrvatskoj će nedostajati radna snaga

Odnos broja umirovljenika i osiguranika od 1:1,14 naša je realnost, a projekcije demografskih kretanja pokazuju da će Hrvatska, i uz više zaposlenih i duži radni vijek, vjerojatno za 15 do 20 godina morati otvoriti svoje granice za uvoz radne snage, jer će imati više radnih mjesta nego radne snage, kaže Mrsić.

Demografske projekcije pokazuju da će Hrvatska, uz stalni rast starije populacije, do 2060. godine imati pola milijuna stanovnika manje, pa bi se, uz zadržavanje postojećeg stanja, odnos umirovljenika i onih koji uplaćuju doprinose mogao izjednačiti.

Istodobno se ne očekuje porast broja umirovljenika, a kako je povećana dob za odlazak u mirovinu te ograničeno umirovljenje, s ekonomskim oporavkom trebalo bi jačati drugi i treći mirovinski stup, kako bi buduće mirovine iznosile 60-70 posto prosječne plaće.

Prema projekcijama, to znači da bi mirovina iz prvog i drugog stupa za 65 godina života i 40 godina staža 2027. iznosila 5.100 kuna, a 2040. godine 8.960 kuna, i time za 20 posto bila više od mirovine samo iz prvog stupa.

Pad izdataka za mirovine

I Danijel Nestić s Ekonomskog instituta smatra da hrvatski mirovinski sustav pokazuje zavidnu fiskalnu stabilnost jer bilježi pad izdataka za mirovine, zbog reformi kojima se jača kontrola javnih izdataka za mirovine.

Projekcije pokazuju da bi uz primjenu postojećeg zakona izdvajanja za mirovine sa sadašnjih 11 posto BDP-a 2060. godine trebala pasti na 7 posto BDP-a.

Ipak, glavnim problemom ostat će niski iznosi mirovina koji će, procjenjuje Nestić, i dalje padati zbog postojeće formule za usklađivanje.

Nestić ističe da će održivost mirovinskog sustava ovisiti najviše o ekonomskom opravku, no i dalje treba jačati trostupni sustav, uz uvođenje strožih kriterija za prijevremeno umirovljenje i veće nagrađivanje dužeg rada, te bolje uređenje sustava beneficiranog staža.

Drugi mirovinski stup na prvom je mjestu po povratu uloženog među zemljama EU-a koje imaju drugi mirovinski stup. On se pokazao profitabilnijim od očekivanja, pa bi trebalo povećati stopu izdvajanja iznad pet posto, istaknuo je Zoran Anušić iz Svjetske banke.

Mirovine isključivo prema stažu

S druge stranke, Anušić smatra da je postojeći mirovinski sustav dugoročno fiskalno neodrživ zbog niza intervencija u sustav od početka reforme 1998. godine, prije svega zbog uvođenja dodatka na mirovine 2007., čime je poremećen odnos između iznosa mirovine i uplaćenih doprinosa.

Anušić drži da se mirovine trebaju isplaćivati isključivo prema ostvarenom stažu, a dodatke treba financirati iz državnog proračuna.

S njim se slaže i pravni stručnjak Željko Potočnjak, koji se zalaže za novu reformu koja bi ojačala ovisnost mirovina o uplaćenim doprinosima. Sve dosadašnje Vlade, kaže, učinile su sve da mirovine što manje ovise o uplaćenim doprinosima, pa je danas 80 posto mirovina u nesrazmjeru sa uplaćenim sredstvima.

"Sustav je do te mjere loš da je dugoročno neodrživ, a mlade će generacije toliko opteretiti da im je jedini izlaz pobjeći iz Hrvatske", poručio je Potočnjak.

HRT VIJESTI

Za ozbiljnu demografsku politiku nužno stabilno gospodarstvo

Gostujući u emisiji Hrvatskog radija U mreži Prvog demograf Ivan Čipin iznio je podatak da je od proglašenja hrvatske neovisnosti naša zemlja ostala bez 200.000 stanovnika, što je 5 posto ukupne populacije. Samo lani u Hrvatskoj je bilo 13.000 više umrlih nego rođenih, a gotovo je izjednačen broj zaposlenih i umirovljenika.

No nije samo problem u natalitetu, velik je problem i veći broj iseljenih nego useljenih. O migracijama nije mogao detaljnije govoriti jer, kako je rekao, nemamo kvalitetnu demografsku statistiku na tom području. Čipin je rekao kako će biti teško promijeniti te trendove, prvenstveno zbog toga što je za provođenje ozbiljne demografske politike potrebno stabilno gospodarsko područje. Iseljavaju ljudi u mladoj reproduktivnoj dobi i to utječe na rađanje i natalitet. Demografske politike trebale bi biti

sveobuhvatne, naglasio je Čipin te dodao kako će najkritičnije biti 2030. godine.

Potrebno nam je društvo, država, poslodavci koji će se prilagoditi roditeljima i djeci, a ne oni njima. Naglasio je kako se u Hrvatskoj nekoliko puta više izdvaja za starije nego za djecu. Problem vidi u tome što stručnjaci pripreme mjere koje treba provesti, ali one zastanu u implementaciji.

Ekonomist Danijel Nestić je rekao da je trenutno u Hrvatskoj 1,14 zaposlenih na jednog umirovljenika. Naglasio je kako je sustav održiv, ali je pitanje kolike će biti mirovine i da će građani morati raditi duže.

Kad je riječ o migracijama, Nestić je rekao kako bi se u Hrvatsku trebalo useliti 350.000 ljudi da bi sustav funkcionirao. No to je nemoguće očekivati, posebno u situaciji kad imamo 300.000 nezaposlenih. Za Nestića zaposlenost je ključna stvar, iako bi ona samo kratkoročno olakšala situaciju. Mišljenja je i da proračun neće kolabirati zbog mirovina te, ako se to dogodi, da će to biti zbog drugih stvari.

KONFERENCIJA

Mirovine su održive, ali bez mladih imigranata neće nam biti napretka

Autor: Ljubica Gatarić

Sredinom stoljeća svaki drugi stanovnik bit će stariji od 50 godina

Foto: Marko Lukunić/Pixsell

Naš mirovinski sustav pokazuje zavidnu stabilnost u pogledu dugoročne fiskalne održivosti. Država za mirovine izdvaja oko 11 posto BDP-a, a 2060. udio javnih izdataka za mirovine past na 7 posto jer će se za petnaestak godina mirovine u znatnijoj mjeri početi financirati iz privatne mirovinske štednje, odnosno drugog stupa, kazao je Danijel Nestić, s Ekonomskog instituta i jedan od autora hrvatskog izvještaja o starenju koji se za članice EU priprema svake tri godine. EK će izvještaj objaviti u svibnju.

Mirovina 8963 kune

– Mirovine su fiskalno održive, ali kada ekonomski stanemo na noge, moći će se postaviti i pitanje koliko su primjerene – kazao je Nestić na konferenciji o održivosti mirovinskog sustava koju su organizirali HAZU i Ministarstvo rada. Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić upozorio je da će demografija odrediti budućnost svijeta. Hrvatska se nalazi u trećoj fazi starenja jer se svake godine rađa 10 tisuća manje djece od broja umrlih. Ne bude li ekonomija funkcionirala tako da sprečava iseljavanje i potiče useljavanje, neće biti dovoljno radnika koji će moći skrbiti za mirovine, rekao je akademik.

Ministar Mirando Mrsić uvjeren je da će za petnaestak godina Hrvatska uvoziti radnu snagu, a mirovine ostati dovoljno velike da čuvaju umirovljenike od odlaska u siromaštvo. Problem je sustava što je samo 12 posto umirovljenika odradilo puni staž. Mrsić procjenjuje da će 2027. mirovine iz oba stupa biti 5119 kuna, a 2040. godine narast će na 8963 kune za maksimalni staž. No, za tu mirovinu potrebno je dodatak od 27 posto primijeniti i na mirovine drugog stupa.

– Priznavanje dodatka i za drugi stup izaziva fiskalni trošak, ali vjerujem da će se to riješiti jer je samo takvo rješenje pravedno – naveo je i Nestić.

Foto: Marko Lukunić/Pixsell

Bijeg je jedini izlaz

No, Zoran Anušić iz Svjetske banke, jedan od kreatora mirovinske reforme, smatra da je dodatak od 4 do 27 posto, inače uveden još 2007., narušio održivost mirovinskog sustava, a teret sadašnjih mirovina prebacio na buduće generacije. Anušić navodi da se isplatila svaka kuna koja je otišla u drugi stup jer hrvatski mirovinski fondovi imaju najbolju stopu povrata u EU. Kritizirao je što prvi stup isplaćuje mirovine čak i ako tvrtka nije uplatila doprinose, na što mu je Mrsić replicirao da država mora štiti socijalna prava.

Željko Potočnjak s Pravnog fakulteta tvrdi da je sustav nepravedan jer 80 posto mirovina ne proizlazi iz uplata doprinosa te je pozvao da se izradi nova formula za izračun mirovine i za svakog izlista koliko je tijekom rada uplatio doprinosa.

– Opteretili smo mlade generacije i zato je bijeg iz zemlje jedini njihov izlaz – kaže Potočnjak.

Demograf Ivan Čipin procjenjuje da ćemo sredinom stoljeća imati polovicu stanovništva starijeg od 50 godina, zbog čega će nužno biti pomlađivanje stanovništva imigrantima.

SVE MANJE ROĐENIH

'Od osamostaljenja ne postoji demografska politika, a izumrlo nas je 200.000'

Autor: Jana Peršić

Indikativna je činjenica da država izdvaja nekoliko puta više novca za starije nego za djecu

Foto: Petar Glebov/PIXSELL

Kako će se kroz 15-ak godina isplaćivati mirovine budući da je u Hrvatskoj od 1991. izumrlo 200.000 ljudi, govorili su gosti emisije Hrvatskog radija U mreži prvog – demografi Ivin Čipin s Ekonomskog fakulteta i Danijel Nestić s Ekonomskog instituta.

– Prema Državnom zavodu za statistiku, lani je najvjerojatnije rođeno najmanje djece u povijesti Hrvatske. Demografe to ne iznenađuje jer takav trend postoji od osamostaljenja. Pet posto populacije izgubljeno je samo prirodnim padom, bez iseljavanja. Već smo u tako lošoj situaciji da će biti potrebne prilično jake populacijske mjere da dođemo na nulu, dok pozitivni demografski prirast djeluje kao utopija – rekao je Ivan Čipin. Posebno zabrinjava činjenica što se iseljavaju mladi u fertilnoj dobi, dok ostaju stariji.

Iako je trenutni omjer zaposlenih i umirovljenika 1,14 prema 1, sustav je održiv, smatra Danijel Nestić.

– Radnici će morati raditi dulje, a mora se ozbiljno razmišljati i o imigracijskog politici – rekao je.

Ministar rada Mirando Mrišić nedavno je izjavio da je potrebno razvijati drugi i treći stup. Potonjim vladajući nisu zadovoljni zbog broja članova i neto imovine. U mirovinskom sustavu potrebno je povećati broj osiguranika, no i tu postoji limit zbog naših demografskih problema pa se ozbiljno razmišlja o imigracijskog politici – na koji način popuniti manjak radne snage, na koja zanimanja se to odnosi te kakve radnike i iz kojih zemalja će se uvoziti.

– Demografska politika je izrazito skupa, i ne zna se koliko bi ona mogla stajati jer njezinu izradu još nitko dosad nije zatražio. Potrebno je useliti 350.000 ljudi da bi stvari profunkcionirale i kombinirati mjere koje utječu na fertilitet te politike koje će se osloniti na uvoz radne snage. Te se politike moraju temeljiti na znanstvenim dokazima jer su vrlo skupe i ne smiju biti rezultat nečijih subjektivnih mišljenja. Tako se ne radi u razvijenim zemljama – rekao je Čipin.

Puštena je snimka izjave Zorana Anušića, višeg savjetnika Svjetske banke koji je uputio na neke paradokse.

"Mi lutamo otkad smo započeli mirovinsku reformu. Ne činimo ono što bismo trebali napraviti, a to su reforme u prvom stupu koje bi vezale mirovine na same doprinose. U Hrvatskoj je moguće dobiti mirovinu iz prvog stupa ako ti nije plaćen doprinos, dok to u drugom stupu po definiciji nije moguće. To je samo jedan od mnogih primjera", rekao je Anušić.

To je prokomentirao Danijel Nestić.

– Stvar je puno kompliciranija, to je pitanje ukupne fiskalne discipline. Takve su situacije moguće jer postoje poslodavci koji radniku uplaćuju neto plaću, ali ne i doprinose. Nisu radnici krivi zbog toga što poslodavac nije plaćao doprinose. Država treba penalizirati takvog poslodavca jer je dvojbeno da radnik snosi konzekvence umjesto poslodavca. I zbog toga je prvi stup socijalne sigurnosti, drugi je privatni stup, on je puno manji i ukupno manje utječe i to na manje mirovina – rekao je Nestić.

U emisiji je rečeno da je prije tri godine formirana radna skupina Ministarstva socijale i mladih te demografa, ali da su se sastali dva puta u dvije godine. Rečeno je i da je indikativna činjenica da država izdvaja nekoliko puta više novca za starije nego za djecu.

– Demografija nije glavni krivac, nego politika od '90. naovamo, a najkritičnije će biti 2030. – rekao je Čipin.

ŽELJKO LOVRINČEVIĆ:

'Iz javnog sektora mora se otpustiti 40 tisuća ljudi'

Autor: Marina Šunjerga

Nakon zaduženja u ožujku dug će narasti na 300 milijardi kuna

Foto: Igor Kralj/PIXSELL

Ugledni makroekonomist Željko Lovrinčević s Ekonomskog instituta Zagreb nekoliko je puta upozorio na tešku ekonomsku situaciju i mogući kolaps državnih financija. Za Večernji list još jednom opominje sadašnju i buduću Vladu da živi "na posuđenu vremenu", što je neodgovorno prema građanima i budućim generacijama.

Kakvo je ekonomsko stanje Hrvatske?

Alarmantno! Zaposleno je manje od 1,3 milijuna građana, a javni dug nakon zaduženja u ožujku i uključivanja duga HBOR-a u statistiku premašit će 300 milijardi kuna prvi put u povijesti države, što znači da će se opasno približiti razini od 90 posto BDP-a. Tekući deficit oscilira između 5 i 6 posto BDP-a, a kapacitet srednjoročnog rasta je oko 1,5 posto BDP-a u iduće tri godine. Uz te parametre slika izgleda relativno besperspektivno, odnosno imamo gospodarstvo s ozbiljnim ekonomskim poremećajima i to u situaciji kad još nismo ni započeli reforme koje sa sobom nose svoje troškove – pred nama je vrlo intenzivno razdoblje s teškim okolnostima.

Spas u rezanju rashoda

Što Vlada, koja god bila, može poduzeti da se okolnosti promijene?

Ostavljam politici da procijeni način na koji bismo se mogli izvući iz ovog stanja, ali mogu reći da državi nedostaje 10 milijardi kuna godišnje. Ta se proračunska rupa može nadoknaditi ili prodajom državne imovine i drastičnim povećanjem poreza ili rezovima rashoda. Manji rashodi mogu se postići reformama užeg javnog sektora, javnih poduzeća i teritorijalnim preustrojem. Treba biti svjestan da te reforme nose i troškove i pad standarda građana.

Što točno znači manji javni sektor, koliko ljudi mora otići?

Teško je reći koliko točno ljudi mora napustiti javni sektor. Javna poduzeća najveći su problem, nakon njih slijede lokalne jedinice i njihova komunalna poduzeća, a na trećem mjestu je tek uža država. Ipak, riječ je o 15 do 20 posto ljudi koji su čisti višak, a to je 40.000 ljudi. Uz ekstremnu nezaposlenost otpustiti toliko ljudi velik je problem za društvo, ali to se mora napraviti kako bismo imali šanse u budućnosti. Broj ljudi koji je radio u vrijeme Sanaderove vlasti nećemo više nikad vidjeti, a samo da bismo se vratili na standard iz 2011. bit će nam potrebne četiri godine. Na volumen ekonomije zabilježen prije krize nećemo se vratiti do 2013. i to je procjena temeljena na pretpostavci da ćemo imati idealne okolnosti i rast BDP-a.

Bitka "izbjegni račun"

U takvim okolnostima nameće se pitanje treba li što prije ići na izbore?

Mislim da treba jer bi se u slučaju ranijih izbora reforme stigle primijeniti u 2016., a u slučaju da izbori budu krajem godine, izgubit ćemo najmanje šest mjeseci. Makroekonomskim zahvatima više se ne može puno postići, treba ići na mikrorazinu u rješavanju problema. Živimo na temelju činjenice da nam je politika europske središnje banke dala još dvije godine posuđenog vremena u kojem će kamate na zaduživanje biti dovoljno niske da ih si možemo priuštiti. Ova će godina proći u nekom obliku politike predstečajne nagodbe kućanstava u kojima će se interesne skupine boriti tko će platiti ceh, odnosno, bolje rečeno, tko će izbjeći platiti račun zaduživanja koje nije prestalo, već se naprotiv ubrzava.

BDP porastao za 0,3 posto: Je li ovo kraj hrvatske recesije?

Autor: M.R., Hina

Foto: Hina; Grafovi: DZS

Tromjesečni bruto domaći proizvod za četvrto tromjesečje 2014., prema prvoj procjeni, realno je veći za 0,3% u odnosu na isto tromjesečje 2013., pokazuju danas objavljeni podaci Državnog zavoda za statistiku.

Prva procjena pokazuje da je bruto domaći proizvod u 2014. realno manji za 0,4% u odnosu na 2013. godinu.

Izlazak iz recesije pokazuju dva uzastopna pozitivna kvartala rasta

Iako je negativan trend, prema prvoj procjeni prekinut, Hrvatska nije izašla iz recesije, jer su za to, prema definiciji, potrebna dva uzastopna pozitivna kvartala rasta.

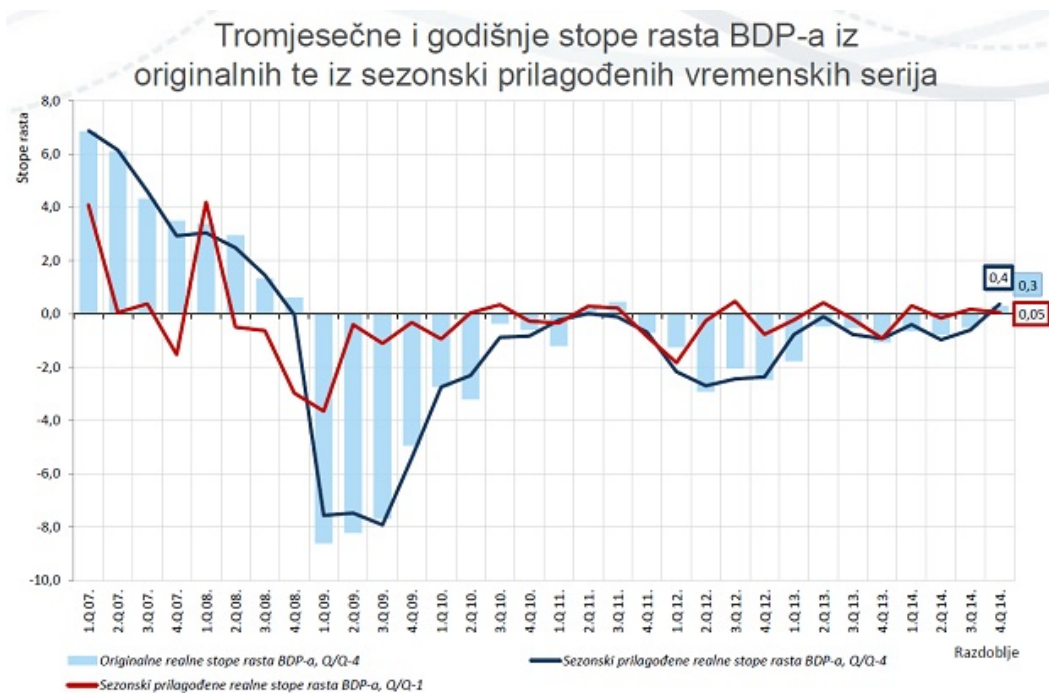
Doprinos domaće potražnje ostvarenoj stopi realne promjene BDP-a bio je negativan (1,7 postotnih bodova).

Među sastavnicama domaće potražnje najsnažniji negativan utjecaj na kretanje gospodarske aktivnosti prouzročeni su padom bruto investicija u fiksni kapital.

Doprinos neto inozemne potražnje bio je pozitivan (2,0 postotnih bodova). Najveći pozitivan doprinos povećanju obujma BDP-a u četvrtom tromjesečju 2014. ostvaren je većim izvozom roba.

Analitičari: Šesta recesijska godina, Hrvatska je na razini 2005.

"Unatoč pozitivnijim pokazateljima u posljednjem tromjesečju 2014. je zaključena kao šesta recesijska godina, s realnim smanjenjem gospodarstva od 0,4%. Pritom očekujemo da će podaci po sastavnicama BDP-a (najavljeni za 6. ožujka) potvrditi negativan doprinos domaće potražnje (osobne potrošnje, investicija i državne potrošnje) dok je negativna kretanja zasigurno ublažavala inozemna potražnja odnosno izvoz roba i usluga. Kumulativno od početka krize Hrvatska je izgubila oko 12,4% realnog BDP-a vrativši se tako na razine iz 2004/2005 godine", upozoravaju analitičari RBA.

Tkalec: Hrvatska ekonomija je u 2014. stagnirala

"Kako godišnje stope koje je danas objavio DZS ne govore baš puno o trenutnom stanju ciklusa, na EIZ-u se uvijek fokusiramo na desezonirane podatke i na stope rasta od kvartala do kvartala. Prema našim izračunima, desezonirana stopa rasta BDP-a u 4. kvartalu u odnosu na 3. kvartal pokazuje rast od 0,2 posto. Osim toga, desezonirane stope u posljednja četiri kvartala bile su pozitivne što bi se inače tumačilo kao izlazak iz recesije. Međutim, sve četiri stope nalazile su se u rasponu od 0 do 0,2 posto što je zanemariv rast i u skladu s tim kretanjima možemo reći da je hrvatska ekonomija u 2014. godini stagnirala", komentirala je dr. sc. Marina Tkalec sa Ekonomskog instituta, Zagreb.

Majetić: Ulazimo u stagnaciju koja znači nazadovanje, potrebne su reforme

"Činjenica da je prekinut niz od 12 uzastopnih kvartala pada BDP-a je pozitivno. Međutim, činjenica da se radi o vrlo malom rastu, upozorava nas da sada koračamo u, po nas, vrlo nepovoljnu stagnaciju. Stagnacija slijedom očekivano niskih stopa rasta i dalje znači nazadovanje i zaostajanje za drugim zemljama i daljnji pad naše konkurentnosti. Stoga, unatoč ovom malom rastu i optimizmu koji iz toga možemo imati, upozoravam da, za izlazak iz recesije, pred nama još uvijek veliki posao. Jedinu pravi pokazatelj rasta gospodarstva je rast zaposlenosti. Zbog izostanka ozbiljnijih i snažnijih reformi nemoguće je postići značajnije stope gospodarskog rasta koje bi mogle dovesti do osjetnog smanjenja nezaposlenosti ili poboljšanja standarda hrvatskih građana.

Poslovna i ulagačka klima i dalje se suočava s dugogodišnjim slabostima i izazovima i nije dovoljno poticajna za brojne domaće i inozemne privatne ulagače pa izostaje doprinos investicija u porastu BDP-a. Hrvatski izvoz ne može u sadašnjem trenutku biti bitan pokretač dinamičnog rasta BDP-a jer je veličinom premali u usporedbi sa sličnim CEE zemljama, geografski usmjeren na nekoliko tradicionalnih bliskih tržišta, vrlo niske tehnološke složenosti s jako velikim udjelom usluga niske dodane vrijednosti.

Za osjetni napredak i sustizanje razvijenijih zemalja potrebno je intenzivirati i produbiti reformske napore u svim kritičnim područjima. Ako privatni sektor može provoditi brze i kontinuirane promjene da bi preživio ovu duboku krizu, onda nema razloga da na isti način neizbježnim i ozbiljnim promjenama ne pristupi i država. Javna vlast, teritorijalni ustroj, tržište rada, fiskalna konsolidacija...i sve druge reforme čiju realizaciju

mjerimo HUP skorom još uvijek čekaju – nužne reforme.“ izjavio je Davor Majetić, glavni direktor Hrvatske udruge poslodavaca.

Krištof: Prerađivačka industrija dala najveći poticaj rastu

Hrvatski bruto domaći proizvod (BDP) realno je u zadnjem tromjesečju 2014. na godišnjoj razini porastao za 0,3 posto, a najpozitivniji doprinos rastu ostvaren je u prerađivačkoj industriji, kazao je u petak ravnatelj Državnog zavoda za statistiku Marko Krištof na objavi prve procjene BDP-a za četvrti kvartal te prve preliminarne procjene za cijelu 2014. godinu, u kojoj je BDP realno pao za 0,4 posto.

Prve procjene tako pokazuju prvo pozitivno kretanje BDP-a u zadnjem kvartalu prošle godine nakon 12 uzastopnih tromjesečja minusa. Posljednji su put podaci o BDP-u bili pozitivni u trećem tromjesečju 2011. godine, istaknuo je Krištof.

Prema proizvodnoj metodi, promatrano prema djelatnostima, najveći pozitivni doprinos rastu BDP-a u četvrtom kvartalu lani ostvaren je u djelatnosti industrije, i to konkretno u prerađivačkoj industriji, koja je ostvarila najveću stopu rasta bruto dodane vrijednosti, od 5,2 posto.

Slijedi trgovina i prijevoz, koji su ostvarili rast od 1,1 posto, pri čemu je Krištof naglasio kako je "zanimljivo da je prijevoz nakon dosta dugo vremena pozitivan, a transport je zapravo jedan od prvih indikatora nekog boljeg stanja u gospodarstvu".

Istodobno, najveći negativni doprinos i dalje dolazi od građevinarstva, koje je u četvrtom tromjesečju palo za 4,9 posto. No, kazao je Krištof, u tom je razdoblju "zabilježen pozitivan trend u djelatnosti zgradarstva, odnosno prvi put imamo pozitivu u izgradnji zgrada nakon dugo vremena".

Drugi najnegativniji doprinos ostvaren je u financijskim djelatnostima i djelatnosti osiguranja, gdje je iskazan pad od 1 posto, što Krištof tumači relativno slabim rezultatima osiguravajućih društava.

Prema rashodnoj metodi, pak, najpozitivniji doprinos rastu BDP-a u prošlom kvartalu došao je od izvoza roba i usluga (za 4,5 posto), i to prvenstveno od izvoz roba (rast od 5,8 posto), a slijedi ga izvoz usluga (rast od 3,6 posto), uz istodobni manji uvoz usluga (pad za 8,3 posto), rekao je Krištof.

Najnegativniji je, pak, smanjenje investicija u fiksni kapital za 3,7 posto, dok je osobna potrošnja u minusu od 0,6 posto, a potrošnja države od 0,5 posto.

Raste cijela EU

Krištof je pritom naglasio kako je "doprinos domaće potražnje i dalje negativan, unatoč oporavku u djelatnosti trgovine, koji je naročito bio izražen u prosincu. Tako je na razini cijelog kvartala domaća potražnja i dalje zapravo bila relativno slaba".

Domaća je potražnja, naime, u promatranom kvartalu imala negativni doprinos kretanju BDP-a od 1,7 postotnih bodova, dok je istovremeno doprinos neto inozemne potražnje bio značajno pozitivan, i to čak 2 postotna boda.

DZS je u objavio i izračun kretanja BDP-a u četvrtom tromjesečju prošle godine u odnosu na prethodni kvartal i tu je iskazana stopa rasta od 0,05 posto, a Krištof je naglasio kako je "i u prethodnom tromjesečju zabilježena stopa rasta, dakle imamo dva vrlo sramežljiva uzastopna kvartala rasta BDP-a".

Također, objavljeni su i sezonski prilagođeni podaci, koji iz pokazatelja isključuju razne sezonske učinke te tako podatke za različite ekonomije unutar EU čine usporedivima.

Prema tim podacima, realni rast hrvatskog BDP-a u četvrtom tromjesečju lani iznosi 0,4 posto. Kristof pritom naglašava da je po sezonski prilagođenim podacima hrvatski BDP pozitivnu stopu rasta ostvario nakon minusa tijekom čak 24 kvartala, odnosno od trećeg tromjesečja 2008., uz izuzetak drugog kvartala 2011., kada je iskazana nulta stopa.

Cijela EU posljednja tri kvartala bilježi rast BDP-a po stopi od oko 1,3 posto, a usporedba Hrvatske s ostalim zemljama članicama EU, pokazuje da su u zadnja tri mjeseca lani slabije rasli samo Cipar (-0,19 posto), Italija (-0,3 posto), Finska (-0,1 posto), Austrija (0,0 posto) i Francuska (+0,2), dok su predvodnici rasta u tom kvartalu bile Mađarska (+3,4 posto), Poljska (+3,1 posto) i Ujedinjeno Kraljevstvo (+2,7 posto).

BDP prema rashodnoj metodi, realne stope rasta (%)

	2014.			
	I. – III.	IV. – VI.	VII. – IX.	X. – XII.
Originalni podaci	Odnos prema istom razdoblju prethodne godine			
Konačna potrošnja	-0,9	-1,2	-1,2	-0,6
Kućanstva	-0,5	-0,5	-1,1	-0,6
Neprofitne ustanove koje služe kućanstvima	-0,1	1,3	-1,2	-1,1
Država	-2,1	-3,4	-1,4	-0,5
Bruto investicije u fiksni kapital	-3,6	-5,2	-3,6	-3,7
Izvoz roba i usluga	11,4	7,9	4,1	4,5
Izvoz roba	20,7	16,0	5,0	5,8
Izvoz usluga	-1,4	-0,1	2,9	3,6
Uvoz roba i usluga	7,6	2,2	3,2	-0,4
Uvoz roba	8,9	4,1	2,8	1,2
Uvoz usluga	0,8	-7,6	5,4	-8,3
Bruto domaći proizvod	-0,6	-0,8	-0,5	0,3

Prva procjena pokazuje da je tromjesečna Bruto dodana vrijednost (BDV) u četvrtom tromjesečju 2014. realno veća za 0,4% u odnosu na isto tromjesečje 2013. prema originalnim podacima.

Najveći doprinos rastu tromjesečnog BDV-a u četvrtom tromjesečju 2014. ostvaren je u djelatnosti prerađivačke industrije, a najveći doprinos smanjenju obujma ostvaren je u djelatnosti građevinarstva.

Bruto dodana vrijednost prema proizvodnoj metodi, realne stope rasta (%)

	2014.			
	I. – III.	IV. – VI.	VII. – IX.	X. – XII.
Originalni podaci	Odnos prema istom razdoblju prethodne godine			
A – Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	-1,9	-3,1	-7,5	-1,1
B, C, D, E – Prerađivačka industrija, rudarstvo i vađenje te ostale industrije	0,8	-0,5	0,1	3,9
– od čega C – Prerađivačka industrija	2,1	2,7	2,9	5,2
F – Građevinarstvo	-8,6	-6,7	-6,5	-4,9
G, H, I – Trgovina, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane	-1,0	0,7	0,8	1,1
J – Informacije i komunikacije	-1,7	-1,5	-1,4	-0,6
K – Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	-0,3	1,0	-0,2	-1,0
L – Poslovanje nekretninama	-0,2	0,1	-0,9	-0,5
M, N – Stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne djelatnosti	1,8	1,5	0,1	-0,8
O, P, Q – Javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	-0,5	-0,8	-0,8	-0,1
R, S, T, U – Ostale uslužne djelatnosti	1,4	0,1	0,0	0,4
Bruto dodana vrijednost	-0,7	-0,4	-0,5	0,4

ZABRINJAVAJUĆI REZULTATI

Samo su četiri hrvatske županije neto uplatitelji u državni proračun

Autor: Miro Soldić

Postoji značajna fiskalna nejednakost među hrvatskim županijama i to je element koji treba uzeti u obzir pri bilo kakvom pokušaju decentralizacije i regionalizacije – istaknuo je Anto Bajo na okruglom stolu Instituta za javne financije (IJF) održanom na temu fiskalnog položaja županija

Analiza koju je proveo IJF pokazala je zabrinjavajuće rezultate, samo 4 od 21 županije su u razdoblju od 2011. do 2013. zabilježile pozitivnu neto fiskalnu poziciju, dok sve ostale u velikoj mjeri ovise o dotacijama proračuna središnje države.

- Cilj ove analize je poticanje argumentirane rasprave i pokretanje političkih odluka koje utječu na sve nas – poručila je Katarina Ott, ravnateljica IJF-a, dodavši kako nam je svima u interesu da nam bude bolje nego danas.

Bajo, jedan od autora analize, naglašava kako je važno pokušati potaknuti državne institucije na izradu državnog proračuna prema lokacijskoj klasifikaciji, što do sada nije bio slučaj i čime je onemogućena procjena učinka dosadašnjih reformi na regionalni razvoj i fiskalnu poziciju pojedinih regija.

- Želimo da se u većoj mjeri koriste analitičke spoznaje i znanja iz prakse funkcioniranja lokalne regionalne uprave. Do sada se odluke o regionalizaciji i decentralizaciji nisu dovoljno oslanjale na takvu podlogu. Brojne promjene poreznih propisa i načina dijeljenja prihoda nisu praćene procjenom učinaka na fiskalni položaj lokalnih jedinica – izjavio je Bajo pa se osvrnuo na pet ključnih tema koje se moraju adresirati da se stanje popravi.

Prvo i osnovno je utvrđivanje koje su županije neto uplatitelji, a koje neto primatelji, što je istraživanjem IJF-a riješeno. Među četiri županije koje uplaćuju u proračun najbolju fiskalnu poziciju ostvaruje Grad Zagreb koji po stanovniku ostvari 17,2 tisuće kuna više nego što se troši, prate ga Istarska županija sa ukupnim viškom od 3,8 tisuća po stanovniku i Primorsko-goranska sa 2,5 tisuća. Najslabiji poziciju ima Ličko-senjska županija gdje se svake godine ostvari 13,2 tisuća kuna manje po stanovniku nego što se potroši.

Druga bitna stvar je, pojasnio je Bajo, prepoznavanje fiskalne strukture, odnosno utvrđivanje ključnih izvora prihoda i najvećih korisnika javnih sredstava u svakoj pojedinoj županiji.

Naglasio je važnost koordinacije i suradnje državnih institucija s jedinicama lokalne i regionalne samouprave te transparentnost i javnu dostupnost podataka potrebnih za provođenje analiza. Na posljetku istaknuo je da se mora profilirati javni sektor, odnosno utvrditi koje institucije tamo pripadaju, a koje ne.

Dubravka Jurlina Alibegović sa Ekonomskog instituta u Zagrebu (EIZ) je poručila kako se o decentralizaciji javnog sektora jako dugo priča, ali da konkretna strategija ne postoji.

- Stupanj decentralizacije u Hrvatskoj je vrlo mali – kazala je Jurlina Alibegović, dodavši kako smo na europskom dnu po zadovoljstvu građana razinom javnih usluga. Otkrila je i kako su prihodi županija, bez pomoći državnog proračuna, dovoljni za financiranje tek 46 posto ukupnih rashoda.

MANJE ŽUPANIJA I GRADOVA

Ovo je rješenje stručnjaka za novu podjelu Hrvatske

Autor: Zoran Korda

Sudionici okruglog stola o fiskalnom položaju županija suglasni su da je Hrvatska zrela za teritorijalni preustroj koji podrazumijeva smanjenje broja županija, ali smatraju da paralelno trebalo provesti i fiskalnu decentralizaciju

Izvor: Pixsell Marko Lukunic/PIXSELL, Autor: Marko Lukunic/PIXSELL

Povod za okrugli stol na kojem su sudjelovali stručnjaci i predstavnici lokalne uprave bilo je istraživanje Instituta za javne financije o fiskalnom položaju županija koje je pokazalo značajne nejednakosti u neto fiskalnoj poziciji županija. 'Pokazalo se da su u razdoblju od 2011. do 2013. samo četiri županije, uključujući Grad Zagreb, bile neto uplatitelji u proračun opće države, a sve ostale županije su više trošile nego što su pridonijele proračunu', rekao je Anto Bajo iz Instituta za javne financije.

Najbolju fiskalnu poziciju bilježi Grad Zagreb na čijem se području po stanovniku ostvari 17,2 tisuće kuna više nego što se troši. Istarska županija na drugom je mjestu s prosječnim ukupnim viškom od 3,8 tisuća kuna po stanovniku, a slijedi je Primorsko-goranska županija s viškom od 2,5 tisuća kuna po stanovniku. Najslabije stoji Ličko-senjska županija gdje se svake godine ostvari 13,2 tisuća manje od onoga što se po stanovniku te županije potroši.

Za potrebe ovog istraživanja Institut za javne financije razvio je vlastitu metodologiju budući da Vlada ne izrađuje proračun po lokacijskoj klasifikaciji. 'Želja nam je da se u odlukama o regionalnom preustroju i fiskalnoj decentralizaciji u većoj mjeri koriste analitičke spoznaje', rekao je Bajo pozivajući Vladu da ustroji bazu podataka o raspodjeli sredstava opće države po lokalnim jedinicama.

Dubravka Jurlina Alibegović predstavila je rezultate istraživanja Ekonomskog instituta o fiskalnoj decentralizaciji koje je pokazalo da je Hrvatska visoko centralizirana u odnosu na druge zemlje Europske unije. 'Postoje velike razlike u fiskalnim kapacitetima između županija, gradova i općina. Od ukupnih

proračunskih prihoda jedinica lokalne uprave i samouprave gradovi ostvaruju 70 posto (od čega Grad Zagreb 30 posto), a općine i županije po 15 posto', rekla je Jurlina Alibegović ističući da županije ostvaruju manje od 50 posto potrebnih sredstava za obavljanje svojih funkcija.

Zaključila je da se država deklarativno zalaže za decentralizaciju, ali u praksi ne provodi potrebne mjere. Sličnog je mišljenja i Ivan Koprić s Pravnog fakulteta u Zagrebu. 'Govorimo o decentralizaciji, a ništa ne mičemo s centralne države. Oko milijardu kuna s državne razine i dvije milijarde kuna sa županijske razine upumpava se u niže jedinice kako bi sustav mogao funkcionirati', kaže Koprić.

Prema njegovu mišljenju, Hrvatsku treba preustrojiti u šest regija i 120 lokalnih jedinica (90 urbanih centara i 30 manjih mjesta) pri čemu treba voditi računa da takva radikalna reforma podrazumijeva dugi rok i velike troškove.

'Cilj mora biti taj da građani gdje god da žive imaju isti krug javnih usluga što sada nije slučaj pa zato imamo depopulaciju na više do 80 posto teritorija', upozorava Koprić.

Predstavnici županijske vlasti kritizirali su Vladinu regionalnu politiku ističući da Vlada prebacuje sve više funkcija na županije, a poreznim izmjenama smanjuje njihove izvorne prihode. 'Ovakav način funkcioniranja donošenja zakona i nametanja obveza županijama bez financijske podloge je neodrživ', upozorava Vladimir Šišljagić, župan Osječko-baranjske županije.

Predlaže Vladi da smanji broj županija (na pet) i provede fiskalnu decentralizaciju kojom bi se županijama osigurali izvorni prihodi za kvalitetno obavljanje preuzetih funkcija.

Slično razmišlja i Zlatko Komadina, župan Primorsko-goranske županije, koji ističe da je lokalna uprava efikasnija od središnje države.

STRUČNJACI POZVALI NA UVOĐENJE REGIJA UMJESTO ŽUPANIJA

'Država na lokalnu samoupravu godišnje potroši 3 milijarde kuna!'

Autor: Adriano Milovan

Foto: Nikša Duper/CROPIX

Proceduru prekomjernog deficita (EDP), koju je nad Hrvatskom otvorila Europska komisija, treba iskoristiti za reformu lokalne uprave i samouprave u našoj zemlji, poručio je s današnjeg okruglog stola o fiskalnom položaju županija Vladimir Čavrak sa zagrebačkog Ekonomskog fakulteta.

"Upravo bi EDP trebalo iskoristiti za reformu lokalne uprave i samouprave. To bi pridonijelo i konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva", ocijenio je Čavrak.

Kao i ostali sudionici na okruglom stolu, koji je organizirao Institut za javne financije, Čavrak je ukazao na skup i loš sustav regionalne i lokalne samouprave u Hrvatskoj. Hrvatska je, istakao je, centralizirana zemlja, a županijama kronično nedostaje razvojna komponenta. Zbog toga, zaključio je, čak 70 posto hrvatskog prostora nema razvojni kapacitet.

"Mi do u detalje propisujemo kako se moraju ponašati dimnjačari, ali nigdje, ni u jednom dokumentu, ne definira se razvojna uloga županija. Županije ne mogu raditi ni poreznu konkurenciju, iako bi to itekako trebale", naglasio je Čavrak.

Ivan Koprić sa zagrebačkog Pravnog fakulteta istakao je kako bi za zemlju veličine Hrvatske bilo dovoljno da ima oko 120 jedinica lokalne samouprave. Riječ je o gradovima i općinama, kojih je trenutno ukupno više od 550. Probleme imaju i županije, od kojih mnoge nisu u stanju obavljati ni najosnovnije funkcije. Vidi se to i iz podatka koji je iznio. a prema kojem se s državne razine u jedinice lokalne samouprave slijeva oko milijardu kuna, a u županije kao jedinice regionalne samouprave još oko dvije milijarde, kazao je Koprić.

"U Hrvatskoj je svakako potrebno uvesti regionalnu razinu jer županije to nisu. Regije su ipak razvojne jedinice", kazao je Koprić.

Po njemu, i Grad Zagreb s okolicom trebalo bi preoblikovati po svojevrsnom modelu federalizirane metropole, kako su oblikovani i drugi veliki gradovi.

Ravnateljica Ekonomskog instituta Dubravka Jurlina Alibegović ocijenila je da Hrvatska od 2001. govori o decentralizaciji, ali da je dosad na tome malo napravljeno. Po njenom mišljenju, županije bi trebalo grupirati u veće prostorne cjeline, kako je Ekonomski institut prije nekoliko godina i predložio.

Okrugli stol o regionalnoj i lokalnoj samoupravi organizirao je Institut za javne financije nakon što je nedavno objavio analizu fiskalnog položaja županija, a o čemu je Jutarnji već pisao. Ta je analiza pokazala da od 21 hrvatske županije, njih samo četiri više uplaćuje u državnu blagajnu nego što im se iz nje vraća. To su Grad Zagreb, Zagrebačka, Primorsko-goranska i Istarska županija. Ostale županije su u "minusu" kada je riječ o njihovoj neto poziciji prema državnoj blagajni.

POLOŽAJ ŽUPANIJA

'Situaciju prekomjernog deficita treba iskoristiti za reformu lokalne uprave i samouprave'

Autor: Lidija Kiseljak

Prema podacima, vidljivo je da su tek Grad Zagreb, Istarska županija, Primorsko goranska i Zagrebačka županija neto uplatitelji u proračun, a svi ostali su korisnici

Foto: Marko Lukunic/PIXSELL

Profesor Ekonomskog fakulteta Vladimir Čavrak istaknuo je na skupu Neto fiskalni položaj županija od 2011. do 2013. godine u organizaciji Instituta za javne financije da sadašnju situaciju prekomjernog deficita koje je pokrenuo EK treba iskoristiti za reformu lokalne uprave i samouprave, a što je neophodno zbog povećanja produktivnosti, uzme li se u obzir činjenica da je 70 posto teritorija u zemlji pasivno.

Foto: Marko Lukunic/PIXSELL

– Favoriziramo urbana područja, što je izvan normalnog i zato dolazi do depopulacije – kazao je prof. Ivan Koprčić s Pravnog fakulteta. Reкао je kako se iz središnje države, kroz proračun ili fondove, slijeva milijardu kuna u jedinice lokalne samouprave, a dodatne dvije milijarde u županije. Smatra da bi trebalo broj lokalnih jedinica svesti na 120, umjesto sadašnjih iznad 550. Cilj istraživanja Instituta bio je stvaranje jasne slike o tome koje su županije neto korisnici, a koje neto uplatitelji u proračun opće države, odnosno da ubuduće Vlada radi proračun opće države po lokacijskoj kvalifikaciji, a što bi bio temelj za raspravu o regionalnom preustroju.

Foto: Marko Lukunic/PIXSELL

Prema podacima, vidljivo je da su tek Grad Zagreb, Istarska županija, Primorsko goranska i Zagrebačka županija neto uplatitelji u proračun, a svi ostali su korisnici. Ukupni prihodi proračuna opće države od 2011. do 2013. bili su u prosjeku 136,4 milijardi kuna, a rashodi 156,9 milijardi. Proračuni svih lokalnih jedinica iznose 15,5 milijardi kuna. U Institutu upozoravaju i na problem što promjene poreznih propisa i način dijeljenja prihoda nisu praćeni procjenom učinaka na fiskalni položaj lokalnih jedinica, što se kasni s planiranjem proračuna.. – Cilj Vlade trebao bi biti da lokalne jedinice sudjeluju s 20 posto u rashodima i приходima, a što bi nas približilo razvijenim zemljama – kazala je ravnateljica Ekonomskog instituta Dubravka Jurlina Alibegović.

MALI UZLET

BDP veći 0,3 posto, više posla tek za pola godine

Autor: Ljubica Gatarić

Oporavak su povukli prerađivačka industrija, turizam i izvoz, ali potrošnja i investicije i dalje su u padu

Foto: Patrik Macek/PIXSELL

Milanovićeva vlada napokon je dočekala svojih pet minuta slave i potvrdu o prvom tromjesečnom rastu BDP-a u svom mandatu od 0,3 posto. Taj slabašni rast, postignut potkraj 2014. godine, najveće je postignuće hrvatske ekonomije još od trećeg tromjesečja 2008.

Milanović: Ne kao Grčka

Prvi čovjek Državnog zavoda za statistiku Marko Krištof objasnio je da je po sezonski prilagođenim podacima hrvatski BDP konstantno padao čak 24 kvartala, s tim što je u drugom kvartalu 2011. iskazana nulta stopa, nakon koje je uslijedilo 12 kvartala uzastopnog pada u kojemu je BDP zaronio oko 13 posto. Da bi se za neku zemlju i službeno moglo reći da je izašla iz recesije, potrebna su dva kvartala uzastopnog rasta, pa će za otvaranje pjenušca Milanovićeva vlada morati pričekati još tri mjeseca, kada se, krajem svibnja, objave podaci za prvi ovogodišnji kvartal.

Pozitivnu vijest koju smo čekali više od šest godina pokvarila je najava Europske komisije da bi, također u svibnju, Hrvatska mogla biti prva članica EU nad kojom će pokrenuti korektivni postupak zbog makroekonomskih neravnoteža. Taj postupak bitno je širi od procedure prekomjernog deficita pa prati kretanje nezaposlenosti, tečaja, cijena nekretnina, investicija, izvoza, uvoza, dug privatnog sektora, nove kredite – sve u svemu, glavne elemente na osnovi kojih se kreira rast u nekoj državi. Komisija je zatražila prijedlog novih reformi, na što je Milanović komentirao da će ih i dobiti, no ne na način da se sve razbije i rasturi.

– Neću nikad dopustiti da budemo kao Grčka – rekao je Milanović i dodao da uz reforme treba biti pametan i pametno ulagati, a ne graditi 70 tisuća stanova koje nemamo kome prodati.

Potpredsjednik Grčić napokon zadovoljan (Foto: Hrvoje Jelavic/PIXSELL)

Pokrenuli kotač

Hrvatski je BDP u zadnjem kvartalu 2014. porastao zahvaljujući prerađivačkoj industriji, povećanju izvoza i turizma, dok je građevinski sektor ostao golema crna ruka koja vuče prema dolje.

– Kotač je pokrenut, nadam se da će tako nastaviti i ubrzati – komentirao je potpredsjednik Vlade Branko Grčić koji je napokon došao na svoje te najavljuje rast od 0,5 % u ovoj godini. Izlazak iz recesije u najavljuju i druge institucije, i to u rasponu od 0,2 do 0,5 posto, no ima i pesimističnih ekonomista u bankarskim redovima koji i dalje predviđaju pad. Domaća će potražnja i dalje biti niska jer će se proračun morati rezati zbog fiskalne konsolidacije, a zaposlenost sporo povećavati. Ekonomist Danijel Nestić ističe da je zabilježeni rast u zadnjem tromjesečju 2014. godine posljedica izuzetno dobrih pokazatelja u vrlo uskim segmentima gospodarstva, a ne rezultat oporavka na široj bazi.

– S jedne strane, riječ je o izuzetno dobrim indikatorima u prerađivačkoj industriji, dok su ostali segmenti gospodarstva još uvijek u fazi blagog pada aktivnosti ili čak i fazi značajnog pada, poput građevinarstva. S druge strane, riječ je o relativno dobrim izvoznim rezultatima, dok je domaća potražnja još uvijek u znatnom padu – komentira Nestić. Upozorava da su i dalje prisutni visoki rizici ponovnog povratka u recesiju.

Foto: Zarko Basic/PIXSELL

– Dok god se pozitivna kretanja ne prošire na veći broj sektora, neće biti stabilnog oporavka – ističe Nestić. Otvaranje novih radnih mjesta u bitnoj je vezi s kretanjem BDP-a, jer ga oporavak na tržištu rada slijedi s odmakom od pola godine. Milanovićevu će vladu tako problem visoke nezaposlenosti pratiti do kraja mandata. Europska komisija također očekuje veći investicijski val od 2016. godine, kao posljedicu dosad učinjenog i dotoka sredstava iz europskih fondova.

Ivan Šuker (Foto: Patrik Macek/PIXSELL)

Zvonimir Savić, HGK

U 2014. pad 0,4%, u minusu i Italija, Cipar i Finska

Pad hrvatskog BDP-a za cijelu godinu usporen je na -0,4 %, po čemu se Hrvatska našla u grupi od četiri zemlje u kojima je i u cijeloj 2014. zabilježen pad BDP-a, uz Italiju, Cipar i Finsku, navodi Zvonimir Savić iz HGK. Zbog takvih kretanja je realna razina BDP-a bila približno 12% niža nego u pretkriznoj 2008. godini. Očekivanja za ovu godinu uglavnom su blago pozitivna u rasponu od 0,2% do 0,5%, a Hrvatska gospodarska komora za 2015. godinu očekuje realan rast BDP-a do 0,5%, navodi Savić.